SCHEDIASMA
DE
PARREIRA BRAVA,

Novo Americano aliisque recentioribus Calculi remediis;

ILLVSTRI ACADEMIAE LEOPOLDINO-IMPERIALIS NATVR. CVRIOS.

PRAESIDI

DN. D. LVCAE SCHRÖCKIO

ARCHIATR. CAESAR.

dicatum

a

MICHAELE FRIDERICO LOCHNERO, D.

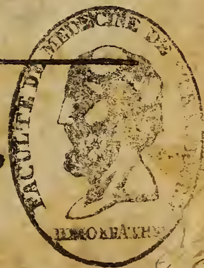
Archiatr. Cæsar.

Editio ſecunda auctior.

Norimbergæ,

Apud Petrum Conradum Monath,

CIↃ IↃCC XIX.

729 **Lochner,** Mich. Frid. Schediasma de Parreira Brava Novo-Americano aliisque recentioribus calculi remediis. Praes. Luc. Schröck. Norimb. 1719. Av. 6 planches. 86 pp. In-4. Br. —

Ludwig Rosenthal's Antiquariat München, Hildegard-Strasse 14. — Kat. 166.

4° 5043

Lochner
M. 22.083

ILLVSTRIS CELSE.

INgratiſſimus merito eſſem, ſi prorſus inſignia Tua in me merita, ſilentii peplo involverem. Poſtquam enim Tibi, VIR SVMME, placuit, poſt obitum B. Hermetis noſtri, (cujus Animulæ nunc cœli incolæ æternum bene, corpori vero tot ærumnis, tot calamitatibus defatigato, terra levis ſit:) de novo Ephemeridum Directore, cui in colligendis, & publicæ luci exponendis obſervationibus Academiæ noſtræ, cura committi poſſit, agitare conſilia; Illuſtris Thomaſius noſter,

- - Delicium, quod maximus ardet Apollo,
Pectus quod Charites, quod Musas continet omnes,

mei mentionem injecit, Tuique favoris pararium se præbuit; atque ita factum est, ut me immerentem plane, & hac de re ne cogitantem quidem, Adjunctorum Academiæ numero inserere, munusque, quod Thomasius noster Amicorum mellitissimus jam dudum meruit, mihi conferre volueris. Neque hic adhuc Tuus favor substitit: cum enim Ephemeridum Academicarum Centuriis novis, utinam ex Tuo & Academiæ voto excudendis, lubens volensque opem commodassem & operam, in curarum me adsciscere consortium, tandemque Directoris munere, supra meritorum sortem me beare, & tot favoris ac benevolentiæ documentis, quibus pene succumbo, cumulare dignatus es. Tantum enim abest, ut dignitates illas,

illas, quas plena manu liberalitas & affectus Tuus mihi admetitur & confert, promeruerim unquam, unquam ſperarim, ut potius me plane indignum æſtimarim: humeros certe operi, tenuitatis meæ probe conſcius, ſubtraxiſſem & digniori ceſſiſſem, ni in conſummatiſſimum Tuum judicium & prolixam liberalitatem peccare, atque labores Academicos mihi collatos ſubterfugere voluiſſe viderer. Suſcipio igitur, Vir Excellentissime, molem negotii, cui me deſtinaſti, ſumma alacritate, cum nil ardentius optem, quam ut operam, diligentiam, nervos viresque omnes emolumentis Academiæ promovendis impendere, ſemperque Tua juſſa capeſſere poſſim; utque publicum gratiſſimæ erga Te, Vir Summe, exſtaret mentis τεκμήριον, hoc de Parreira brava levidenſe Schediaſma offero, & Tuo inſcribere Nomini Tutelæque audeo;

virtutum tuarum tam perenne, quam affectus cultusque mei ſincerum monumentum. Equidem ſi fata ſuſceptis laboribus adſpiraſſent, Myrmecologiam meam, cujus ſynopſin dudum Dec. II. Ann. VIII. exhibui, quæque jam per XX. & plures annos in ſcriniis latet præli carceres expectans, deprompſiſſem: cum vero calamitoſiſſimis hiſce temporibus, ſumptibus & impenſis parcant Bibliopolæ, ſpes omnis de edenda Myrmecologia, in ſpongiam forte incubitura, irrita eſt facta. Hanc igitur opellam, ad averruncandum ingrati animi crimen, elegantiori deſtitutus argumento, interim offerendam cenſui, probe licet agnoſcam, hanc nitore illo & elegantia deſtitui, quam Academiæ noſtræ leges deſiderant, ingeniumque Tuum cultiſſimum expoſcit; quis enim comti quid, quis exaſciati & limati, quis id, quod deroſos ſapiat ungues, a me ex-

pectet,

pectet, cum omnibus, qui me norunt, notum, totam diem, noctisque sæpius bonam partem, catenatis praxeos sollicitudinibus destinatam esse, ut fœtus hic luci expositus inter ejulatus dolentium, inter suspiria ægrotantium, inter lacrymas adstantium adoleverit. Scribendi autem hoc negotium eo tantum fine suscepi, partim, ut Tibi, PRAESES VENERANDE, Academiæque nostræ splendidissimæ constaret, deficientibus licet viribus, voluntatem tamen promtissimam in negotiosissimo otio inserviendi non deesse; partim ut novo hoc munere auctus, lemmatis Academici probe memor, pluribus Dn. Collegis plane otiosis, debili licet lumine, præmonstrarem viam, cotisque vice fungerer,

- - - - - *acutum*
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.

Vale, STATOR Academiæ noſtræ, qui ſi juſta ſalutiferæ Arti ſuppeterent pretia, debitusque haberetur honos, a Vindeliciistuis, & tota Germania illud promeruiſſes, quod Græcia olim decrevit Hippocrati, Darius Democedi, Ptolemæus Eriſiſtrato, Auguſtus Antonio Muſæ, Claudius Aruntio, &, ut noſtris ſeculis ſim propior, Verona ſuo Syphilidis debellatori Fracaſtorio. Te, Ἄνδρα πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, Numen Opt. Max. ſervet, cui pro Tua ſalute Academia noſtra mecum vota nuncupat. Vale iterum iterumque

O! & Præſidium & dulce Decus

noſtrum, & favere perge

Tuo

Norimb. ipſis Cal. Februar. Anno 1712.

PERIANDRO.

Anni

Nni aliquot jam elapſi ſunt, cum Chiliarcha ex Anglorum gente, colico dolore excruciatus, meam ſollicitaſſet opem, non ſine doloris acutiſſimi promtiſſimo levamine, quem alias diro huic malo obnoxius, per plurimos dies ſenſerat. Priſtinæ ſanitati reſtitutus, cum in lumborum regione idea doloris haud adeo acuti ſupereſſet, illumque calculi judicarem ſobolem, & huic quoque hoſti pellendo deſtinarem remedia, ille ad nutum hactenus obſequioſus ſumere renuit, & remedium ſic ſatis generoſum ad omnia Calculi Renum & Veſicæ mala averruncanda in promtu ſibi ipſi jam eſſe regerit. Me inſtante & urgente, tandem inquit:

Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi,

in hac, quam mihi ſimul exhibebat, radice, auribusque meis tunc temporis barbarum nomen adjiciens, Parreiram bravam *vocabat. Omnibus, quotquot novum hoc Pharmaci genus monſtrabam, & nomen plane ignotum erat & radicis efficacia. Menti obverſabatur illud Arati:*

Πάντα γὰρ ὔπω
ἐκ Διὸς ἄνθρωποι γινώσκομεν, ἀλλ᾽ ἔτι πολλὰ
κέκρυπται. Τῶν αἴκ᾽ ἐθέλῃ καὶ ἐσαυτίκα δώσει
Ζεύς.

Omnia nondum
Ex Jove mortales cognoſcimus, occulit ille
Plurima, dum lubitum fuerit, quæ tradet.

Domum redux excussi fere omnes, quos in meo librario penu habui, Historiæ naturalis loculos; sed opem omnem & operam perdidisse rebar, cum altum hac de radice ubique esset silentium. Mancam & mutilam materiæ medicæ notitiam sic expertus, nullam judicavi Artis cognitionem jucundiorem, quam rerum naturalium ex Indiis aliisque orbis olim incogniti partibus allatarum, ulteriorem disquisitionem, qua sine æstu, sine sudore, sine mora venari licet tot abditissima miracula,

&c ire per omnes
Terrasque tractusque maris cœlumque profundum,

& perspicue ex istis elicere, quod DEUS sit, & quam immensa ejus Bonitas, tot ac tanta hominibus exhibendo naturæ bona ac dotes. Certe ut militis nomen non meretur, quem quid arma sint, aut quomodo tractanda, latet; sic nec Medici nomine dignum reor, exacta luxuriantis quotidie materiæ medicæ destitutum notitia.

Tandem cum pene desperarem, Dn. Pometus in Libr. Gallice inscripto: L'Histoire generale des drogues Libr. II. chap. XIV. p. 69. Radicis hujus descriptionem, Inventores, exhibendi modum, pretium, Iconem, aliaque exhibuit: Cui vero plantarum ordini hæc Parreira brava foret accensenda, luculam accendit exiguam & plane fatuam. Cum enim Parreiram bravam, vitem significare sylvestrem pronuntiaret, quicquid de vite sylvestri a Botanicis annotatum, examini subjectum est. Subiit mentem recordatio uvæ Tamineæ Plinii, *quam in Brasilia quoque repertu dari Cl. Bontius in Histor. Medic. & Natur. Ind. Oriental. Libr. IV. cap. XVII. affirmat, quæ eadem esse videtur ac* cevalchichitique Hernandis, *vel* vides de la Isla Espannola Lop. de Gomare; *sed reperi hic, quod pueri in faba. Sic quoque cum Labrusca virginiana Muntingii, vite vinifera fol. incano subtus, fructu variegato Commelini aliisque, quæ classi vitium sylvestrium inseruntur, res cessit, ut nil plane solatii, pro radice Parreira, hisce ex fructibus obtinuerim.*

Cum præterea laudatus jam Pometus Mexicani soli alumnam hanc plantam prodidisset, Mexicanan illam plantarum, Animalium & mineralium

neralium Historiam a Francisco Hernandez in Indiis compilatam, dein a Nardo Antonio Reccho in volumen digestam, denique a Joh. Terentio, Joh. Fabro, & Fabio Columna (proh! quantis in Historia naturali illustranda luminibus) notis & additionibus illustratam Romaque Ann. 1651. in Fol. impressam, oraculi loco futuram confisus, avide totam percurro. Invenio quidem sylvestrem vitem ceval chicaltic *Libr. IV. c. 39. p. m. 128. cujus tamen descriptio ad nil minus, quam Radicem Parreiram bravam quadrat; nec* cocozmatl *sive* luteum Tamatli, *urinaria mirabilis dicta, cum nostra radice quoad plantæ structuram & partes externas comparari poterit, licet quoad efficaciam, in affectibus quoque calculosis, Renumque & Vesicæ morbis laudem promereatur, cum urinam mire evocet, arenas & pituitosa excrementa pellat, atque quicquid urinarios meatus obstruit, expurget & trahat: quod exemplo Episcopi Cordubensis, quem Mantuæ Carpentariæ gravissima urinæ suppressione affectum, hoc remedio veluti per miraculum liberatum ajunt, illustratur. Sic irrito labore hac Mexicana Historia perlustrata, nec volam inveni, nec vestigium, quo animus sciendi hac in re cupidus satiari potuerit, quod in Johan. Euseb. Nierenbergii quoque Historia naturali, Mexicanas Plantas comprehendente, contigit.*

Id quod Mexicana vero negaverat, Brasiliensis tamen naturalis Historia exhibuit. Consului primo Iter Brasiliense Neuhofii, in quo plurima naturæ κειμήλια reperiunda, quæ frustra alibi quæsiveris, ab aliis plane intacta & intermissa. Ex illo illustris Rajus stupendis operibus Willugbejanis nonnulla intulit, sed maxime dolendum est, hunc naturæ thesaurum ob linguæ, in qua scriptus est, apud nos ignorantiam, & Bibliopolarum incuriam, linguæ hujus libros nobis invidentem, in librariis Tabernis non prostare. Prodiit autem hoc sub titulo: Joh. Nieuhofs gedenkvveerdige Zee en Land-Reise &c. beneffens een bondige Beschryving van gantsch Neerlands Brasil, zo van Landschappen, Steden, Dieren, Gevvassen, als draghten Zeden en Godsdienst des Invvonders &c. verçiert met verscheide afbeldingen, na t' leven aldaar getekent Amsterd. 1682. in Fol. Licet opu-

lentum hoc quoque Brasiliensis Historiæ naturalis Promtuarium non ex voto illud, quod de Radice Parreira brava quæsieram, sed herbam de Cobra tantum p. 205. suppeditarit ; ad Pisonis tamen & Marggravii volumina ablegabat, & Plantam Lusitanice dictam Erva de nossa Senhora *exhibens, digito quasi monstrabat viam ad Caapebam, radicis hujus veram nutriculam ; ceu ex sequentibus lineolis, ulteriori & uberiori Plantæ hujus & radicis examini destinatis, palam fiet. Molimur equidem in illustranda novi hujus Medicaminis Historia, opus partim invisum, cum auribus jam obversetur illud, quod Alexis apud Athenæum suggerit:*

Ἐρῶμεν ἀλλοτρίων, παρορῶμεν συγγενές.

Aliena amamus, proximum contemnimus,

partim haud quidem arduum, plurimis tamen difficultatibus, cum paucos præeuntes habeamus, involutum; nihilominus, uti spero, utile non solum, ob solatium in renum & vesicæ morbis affectos redundans, sed & jucundum, maxime cum necessitas urgeat, ut, quo durius & ferius hoc morbi genus est, mecum

Acrius omnes
Incumbant generis lapsi sarcire ruinas.

PAR-

PARREIRAE BRAVAE
PATRIA ET NOMEN.

P*Atriam* Parreiræ si nosse cupis, terrarum partem illam nomino, quo
Primus in ignotum penetravit Americus orbem,
Inventamque suo terram de nomine dixit,
præcipue vero Provinciam occidui hujus orbis nobilissimam pene, ast simul crudelissimam, Brasiliam puto, ubi

Alios hominum mores miramur & urbes,
Corporaque humanis fœde distenta medullis,
Infamesque dapes, & qualia fercula fratri
Coxit & immanes Atreus detrusit in artus.
Hic belli laus summa viris, in viscera victos
Condere, & invisos discerpere dentibus hostes,
Ne toti noceant, vel ab ipsa morte resurgant.

Radicis nostræ Planta, secundum Pisonem & Marggravium, hujus regionis alumna, nec solo semper pingui fertilique gaudet, sed arenoso sæpius, inculto, imo frutetis, ut ex Plinii eloquio, *ne sylva quidem, horridiorque natura facies medicina careat; sacra illa parente, rerum omnium nusquam non remedia disponente, homini ut Medicina etiam fieret solitudo ipsa.* Vocatur lingua Brasiliensi vernacula Caapeba, de cujus vocis Etymo plura & certiora proferrem, si Pegnesi accola, Brasiliensem fluvium Maranhaon degustassem. Terminationem *peba* huic linguæ maxime familiarem esse, plurima probant verba, e. g. *Accorapeba* piscis, *Boipeba* serpens, *Jajarapeba* vipera, *Carapopeba* lacertulus; in regno vegetabili adhuc plura occurrunt: *Ivapeba* frutex,

tex, *Jurapeba*, *Mandupeba*, *Mandiipeba*, *Vrupeba*, *Vipeba* aliaque. Noli frontem hic corrugare, Lector; extra Latium & Græciam ſumus. Non ſolis veteris orbis populis conceſſum voces condere, etiam penes Americanos eſt vis & norma ad placitum ſua efferendi; liceat Barlæi feſtiva verba, quæ in Hiſtor. rer. geſtar. Com. Mauritii in Braſilia habet, hac in re facere noſtra.

An vero vocabulum *Caapebà* cum accentu in ultima, ſive *Caapéba* in penultima ſit pronuntiandum, latet. Πολυμαθέϛατ❀ certe Hadr. Relandus in Differt. Miſcell. P. III. Diſſ. XII. de Lingu. Americ. p. m. 179. ex Grammat. Ling. Braſilic. Joſeph. de Anchieta notat, *verba Braſilianorum maximam partem accentum habere in ultima.* Addo ex Clar. Marggravii Hiſtor. Braſilienſ. Libr. VIII. c. 8. p. m. 275. *Quæ deſinunt in* a, *partim habent gravem in ultima, & notantur eodem accentu, partim in penultima, & notantur acuto.*

Regnum illud ditiſſimum Mexicanum

(Cum nusquam terrarum opulentia tanta,
Vt peregrinari reliquis videatur in oris,
Heic fixiſſe ſtatam Regina Pecunia ſedem)

inter reliquas naturæ gazas hanc quoque radicem Braſilienſi præſtantiorem, promere, Pometus teſtis eſt dans l' Hiſtoire generale des Drogues l. c. Si vero ex me nomen verum quis quærat, plane in ancipiti hærens, nil determinare audeo. Plurima certe cum planta volubili diuretica, ſive *Itzac caonene pilli* Nardi Anton. Recchi in rer. Medic. Nov. Hiſpan. Hiſt. Libr. IV. c. 24. p. 119. habet communia, in multis tamen diſcrepat; eandem plane ſcenam in Herba *Tlallantlacoa cuit la pilli* Libr. VIII. cap. 34. invenies, de quibus in ſequentibus plura. Cum igitur tot difficultatibus res ſit immerſa, neceſſe eſt, ut veteri me, circa denominationem veræ Plantæ Mexicanæ, Radicis Parreiræ bravæ parentis, expediam formula, ὐ καταλαμβάνω, ὐχ ὁρίζω.

Nec

Nec Virginia quoque Anglicæ coloniæ multitudine, copia rerum naturalium, soli ubertate, omniumque ad victum & amictum necessariorum frequentia, felicissima Provincia, hac destitueretur radice, si convolvulus Mexicanus Cl. Bannisteri & excell. Plukenetii cum Caapeba Brasiliensi in una eademque classe foret, & forte Cipo de Cobra radix erit, la Racine du serpent à sonette dicta, quam ceu veram contra serpentis hujus morsus panaceam describit, illique easdem, quas Cipo de Cobra, virtutes attribuit, novus Virginiæ Encomiastes in Libello Gallice inscripto: *L'Histoire de la Virginie &c. par un Autheur natif & habitant du Païs.* Amsterdam 1708.

Hispani & Lusitani Mexicanæ & Brasiliensis Provinciæ Domini, jugum incolis, & rebus nova imponentes nomina, hanc radicem *Parreiram bravam* dixerunt. *Parra* enim in Hispanica lingua *vitem* denotat, hinc *Parra depatio de casa*, vitis compluviata, secundum Aelium Nebrissensem, Interpretem Regium in Dictionario Hispanico. Sic apud Botanicorum Coryphæum, Hans Sloane, in Catalog. Plantar. Insul. Jamaic. occurrunt, *Parras salvajes Ovied.* Item *Parras sylvestres desta nueva Espanna, que llman dehualchichiltic o Totoloctli Xim*: Item *parrales como los de Castilla de Juan Gonzales de Mendoza*; quæ denominationes omnes vocem *Parra* agnoscunt matrem, æque ac *Parreira brava*; quam terminatio *era* vel *eira* Lusitanicam prodit: Sic *Erva Cidreira* planta vocatur, quæ citri odorem æmulatur, vid. Piso Histor. natur. Brasil. Libr. IV. c. 57. p. m. 242. *Visqueira* herba, quæ viscositate manibus & vestibus adhæreat; Idem de Facult. simpl. Lib. IV. c. 72. p. m. 105. Causam & rationem, cur vitem sylvestrem dixerint & Hispani & Lusitani, ex Pometo sæpius laudato hauries: *Quelques Personnes m'ont assuré, que cette raçine estant dans terre poussoit des branches charges de feuilles tout à fait semblables à la vigne, qui rempent le long des murailles, ou des arbres. C'est pour ce sujet que les Pourtugais, qui ont apportée de Mexique, luy ont donné le nom de* Parreira braya, *qui signifie*

en François vigne ſauvage ou batarde. Latio donata hæc verba, hunc ſenſum exhibent: A nonnullis certior factus ſum, hanc radicem terræ commiſſam, & germina & folia protrudere, vitibus, muris & arboribus affixis, perquam ſimilia. Hanc ob rationem Luſitani, qui primitus eam Mexicano ſolo extulerunt, nomen Parreiræ bravæ impoſuerunt, quod vitem ſylveſtrem vel ſpuriam denotat.

Ad vocem *Brava* devolvimur. Feroces in lingua Italica *bravi* nominantur, & quia effrenes cicuribus ferociores ſunt, ideo Hiſpani Animal indomitum, nondum manſuefactum Taurum, Equum, Leonem, & id genus alia, *bravo* appellant, ſecundum Celeberr. Octav. Ferrar. Orig. lingv. Ital. p. 64. 65. Adjungit eruditiſſ. Menagius nell' origini della lingua Italiana, in lingua Italica vocari *vache brave*, iſtas vaccas, quæ licet ſint domi natæ, ſemper tamen in ſylvis diebus noctibusque permanent, nunquam ad ſtabula, priusquam hyems ingruit, redeuntes, quod in Alpibus quoque Helveticis fieri ſolet. Hæc denominatio a brutis animantibus deinde ad plantas ſponte naſcentes ſive ſylveſtres derivata: ſic *Nana brava* dicitur Ananas ſylveſtris apud Marggrav. Hiſt. Plantar. Braſil. Libr. I. cap. 16. p. 33. *Tujoba brava & Mangara brava* Piſon. Hiſtor. Braſil. Edit. prim. p. 95.

Mr. Froger *dans la Relation du voyage aux cotes d'Afrique*, noſtram radicem vocat *Para-ayra-brava:* ſed nihil moror iſtam nominis deformationem, quam forte Etymologiæ produxit ignorantia.

Lucidiſſimum quondam Academiæ noſtræ Leopoldinæ N. C. ſidus, Excellentiſſ. Menzelius, in eruditiſſimo opere, quod nomen gerit: Πίναξ βοτανώνυμος πολύγλωττος καθολικός, ſive Index nominum plantarum univerſalis, ad vocem Caapeba addit *Perexil do mar* Theatr. Braſil. inſimulque Marggravium p. 14. citat, qui Plantæ Perexil l. c. quidem ſub imagine crythmi marini non ſpinoſi mentionem injecit, de Caapeba autem, quam p. 25. Lib. I. c. 13. deſcribit, ne gry quidem addit, id quod a

Piſone

Pisone quoque factum p. 243. Edit. sec. Hæret hic aqua, nec video, quomodo plantæ nimium quantum distantes conjungendæ, nisi nomen forte Caaponga, quæ Perexil do mar denotat, cum Caapeba confusum. Vid. Pison. Edit. 2. p. 243. Posset tamen rem omnem de planta Caapeba & Caaponga sive Perexil do mar dirimere, & extra controversiam ponere, abscondirus hactenus naturæ Thesaurus in Bibliotheca Potentissimi Borussorum Regis ἀνέκδοτος delitescens; Theatrum rerum naturalium Brasiliæ, earum nempe, quas Cl. Piso & Marggravius nondum ediderunt. Jussu illa Principis Mauritii Nassoviensis in Brasilia coloribus oleagineis in Chart. maj. ad viva exemplaria sunt depicta, & ab Excell. Menzelio juxta ordinem Pisonis & Marggravii disposita, IV. Voluminibus inclusa, quorum primum continet imagines Quadrupedum. II. Avium. III. Piscium. IV. Vegetabilium. Vtinam exorare se pateretur Regum Sapientissimus, ut hunc Persicas Gazas longe superantem Thesaurum literato orbi impertiretur. Fusius hoc de opere egit Cl. D. D. Erndelius in Epistol. ad D. D. Breynium de Flora Japonica Codice Bibliothec. Regiæ Berolinensis rarissimo. p. 11. seqq.

Synonymon Caapebæ vocabulum est *Cipo di Cobras*. Vox *Cipo*, vel *çipo*, *Cepo* in lingua Lusitanica & Hispanica plantas scansiles, repentes, clematites, convolvulos, maxime vero vitem designat. Sic *vitis brachiata* Hispanice *Cepo con brachos* audit, secundum Aelium Nebrissensem, & a Gallis quoque *Cep de Vigne*, vitis vocatur. Cum igitur Caapeba nunc vicinas arbores ornate conscendat, nunc humi instar colubri repat, ob similitudinem Cipo de Cobras, a Lusitanis nomen obtinuit. Sicuti vice versa serpens çacaboa a Lusitanis *Cobra di Cipo* nominatur, quia colore & figura climaces illas chordarum instar humi repentes æmulatur. Vid. Pison. Histor. natur. Brasil. L. V. c. I. p. 279. Edit. secund. nam in prima editione nomen Cobra di Cipo serpenti Boitiapo imposuit, cum tamen in secunda editione nullam hujus nominis fecerit mentionem in descriptione serpentis Boitiapo.

Derivant nonnulli vocem *Cipo*, *Cepo* & *Cep à Capo.* Veteres enim Latini radices vitis vocarunt Caput Vineæ, uti ex Virgilio & Columella elucet. In Legibus XII. Tabularum occurrit : TIGNOM JVNCTOM AEDIBVS VINEAEQUE CONCAPES NEI SOLVITO. Vbi concapes, idem eſt ac ſi dicas depactum & defixum terræ ad vineam ſuſtinendam. Concapes, primicapes, præcapes, deincapes, ancapes, omnia a capite deſcendunt; hodie princeps, præceps, deinceps, anceps. Vid. plura apud Scaligerum Not. in Pompej. Feſt. p. 192. Ingenioſiſſimus Menagius autem originem vocis *Cipo*, *Cepo* & *Cep* a vocabulo *Cippus* deducit, quod antiqua Gloſſaria κόρμος ſive Truncus interpretantur, dans les Origines de la Langue Françoiſe. Nonnullis vox *Cipo*, *vinculorum ſpeciem* deſignat; inde fortaſſe eſt, quod a Gallis Americanas Inſulas inhabitantibus omnes ſcanſiles plantæ ſepibus & arboribus adrepentes, & agglutinatæ quaſi, *Lianes* vel *Lienes*, appellentur a voce Gallica *lier*, quod eſt ligare & vinculis conſtringere. Cum Botanicorum pauciſſimi, harum plantarum, quæ nomine *de Lianes* & *Lienes* apud Gallos Americanos veniunt, meminerint, binos produco teſtes Hiſtoriæ Indicæ naturalis ſcriptores fulgidiſſimos Rev. P. Plumier & Dn. Rochefort. Cum vero primus, cujus opus ſub Titulo : *Deſcription des Plantes de l'Amerique avec leur figures Chart. Auguſt. Fol. ex Typographia Regia An.* 1693. *Lutetiæ impreſſum*, ob raritatem exemplarium non in omnium manibus ſit, conſultum duxi deſcriptionem ipſiſſimis inſerere verbis ; maxime cum Caapebam huic Claſſi expreſſe inſerat.

Les François des Isles de l'Amerique appellent indifferement Lianes toutes ſortes des Plantes, qui rempent ſur les hayes ou ſur les Arbres, en les diſtinguant pourtant, ou par leur figures, ou par leur vertuë, comme la Liane à ſerpent, à cauſe qu' elle eſt fort efficace contre leur morſure, la liane a dent de ſcie, parceque ſes feuilles ſont decoupées, comme les dents d' une ſcie ; la Liane brûlante, à cauſe qu' elle eſt fort brûlante & cauſtique, & ainſi des pluſieurs antres. Ils donnent

donnent ce nome de Liane à ce sorte de plantes, du verbe lier, parce qu'ils se servent de quelques unes, comme de Cordages, tant pour la construction de leurs Maisons, qu'ils nomment vulgairement cases, que pour fortifier les barrieres, & pour plusieurs autres usages. Il y en a pourtant, a qui donnent plus particulierement le nom de Liane, qui sont celles, que les Caraibes appellent Meregovia, les Brasiliens Murucuja, les Espagnols granadilla, & nos François Fleurs de Passions, &c. i.e. Galli, qui Insulas Americanas inhabitant, sine ullo discrimine Lianes vocant, varias ad sepes & arbores repentes scandentesque plantas, eas tamen invicem, vel a figura externa, vel ab efficacia & viribus distinguentes. Sic Liane de serpent, Liane serpentum, (ignoscite huic vocabulo Ciceroniani Manes) obtinuit nomen, ob virtutes, quas contra earum morsus exhibet: liana serræ vocatur, quod folia acutos serræ dentes æmulentur; Liana urens audit, ob vim causticam, quam exserit, & sic de cæteris. Nomen hoc hisce plantis a verbo lier, lat. ligare inditum, cum nonnullis funium loco inserviant, ab aliis ad construendas ædes, quas vulgo Casas appellant, ab aliis ad obices ponendos, ne quis irruat, aliosque usus destinentur. Reperiuntur tamen, qui potissimum Lianæ nomine illas designant plantas, quas Caraibes, Antillarum Insularum nativi Incolæ Meregovia, Brasilienses Murucuja, Hispani Granadilla, & Galli Florem Passionis Dominicæ vocant. Posterior a nobis in rebus Indicis instar oraculi consulendus est vir multum terris jactatus & undis *Dn. Rochefort dans l'Histoire naturelle & morale des Isles Antilles de l'Amerique Edit. second. 1665. Chap. XI. Articl. 3. p. m. 125. Il y a plusieurs espéces de bois rempants par terres, & empeschent souvent de courir facilement par les forests. Les habitans des Isles les nomment lienes. Les unes sont en forme de gros Cable de Navire. Les autres portent des fleurs de diverses couleurs. Et méme il s'en voit, qui sont chargées de grosses siliques tannées longues d'un bon pied, larges des quatres ou cinq pouces & dures comme l'ecorce du chesne, dans lequelles sont contenus ces fruits curieus,*

rieus, qu' on appelle chaſtignes de mer, qu' ont la figure d' un cœur, & dont on ſe ſert ſouvent, apres qu' on les a vuidez de leur poulpe, pour conſerver du Tabac pulverisé, ou quelque autre poudre de bonne ſenteur. Ce que les habitans des Isles appellent Pommes de lienes, eſt un fruit qui croît ſur une ſorte de vime, qui s' attacha aux gros Arbres comme le lierre. Il eſt de la groſſeur d' un bale de jeu de paume & couvert d' une coque dure, d' une peau verte, qui contient au dedans une ſubſtance, laquelle eſtant meure a la figure & le gôus des Groſeilles. i. e. Dantur plures repentium plantarum lignoſarum ſpecies, quæ arboribus adhærent, & curſum per ſylvas impediunt. Incolæ Inſularum Lienes vocant. Nonnullæ harum rudentibus navium non ſunt diſſimiles; nonnullæ flores varii producunt coloris; nonnullæ quoque repertu dantur, ſiliquis caſtanei coloris gravidæ, pedis longitudine, quatuor vel quinque pollicum latitudine, querni corticis duritie; quibus ſiliquis incluſi fructus illi elegantes, quos caſtaneas marinas nominant, qui figura cordis gaudent, & quibus pulpa exemta, utuntur ad Tabaci in pulverem redacti errhini conſervationem, vel pro receptaculo aliorum bene olentium pulverum. Illud, quod incolæ Pomorum de liene nomine indigitant, fructus eſt ſpeciei Viminis, magnas arbores inſtar hederæ aſcendentis & adrepentis. Pilam luſoriam adæquat, cortice præduro, viridique cuticula, medulla cum ad maturitatem pervenit ratione saporis, groſſulariarum æmulante. Hæc Rupifortius, qui ſub nomine Lienes, ut verum fatear, plantas comprehendit, quæ ad Caapebam noſtram plane non quadrant. Propius ad metam & Caapebam noſtram Plinius Amboinicus diligentiſſimus *Rumphius*, qui repentium fruticum hoc genus, quod P. Plumier & Rupifortius Lienes vocant; *funium ſylveſtrium* nomine ſequentibus delineat Ephem N. Cur. Dec. II. Ann. 3. Obſ. XXIII. p. 76. *Per funem ſylvaticum*, (ſcribit) *intelligo talem fruticem, qui non erectus creſcit, ſed longo & flexuoſo ſtipite aut per humum ſerpit, aut per arbores ſcandit. Hos frutices funes appellamus, qui*

magna

magna copia, & diversa specie in harum Insularum nemoribus luxuriant, quos complectitur Liber VII. mei Herbarii. Eis parem in Europa indicare non possum, quamproxime tamen cum vite pergulana modo crescendi conveniunt, multo tamen longiores, crassiores, & maxima parte absque ramis. Quid aptius ad Caapebam & Parreiram bravam sive vitem sylvestrem scribi potuisset?

Excellentissimus Dn. Valentini in Museo Museorum meminit, radicem Parreiram bravam *Botnam* vocari a B. Paulo Hermanno, Leidensis Academiæ quondam incomparabili Botanico, in Collegio Mat. med. Manuscripto; quod literis humanissimis ad me datis confirmavit. Excellentissimus Dn. Bajerus, in Palæcome nostra Prof. Publ. Collega & Fautor æstumatissimus, qui lectiones illas Hermannianas quoque possidet, legit Botuo Pariera. Interfui huic Collegio, dum studiis Lugduni operam darem, & dictata excepi calamo, curasque posteriores, quas post abitum meum amici collegerant, obtinui, nulla hujus radicis mentione facta. Neque in Cl. Henningeri Cynosura materiæ medicæ Hermannianæ, quæ nuper in publicum prodiit, de radice plantaque Botna vel Botuo, ac Parreira aliquid reperiundum. Quodsi in vivis adhuc foret βοτανικώτατος Vir,

Cujus ab ore juvat, juvat o! meminisse pependi,
Et doctas voces sæpius aure bibi,

lubens de planta hac Botnam vel Botuo, reliquo Botanicorum choro ignota, ipsum consulerem.

Retulit tandem Amicus e Galliis redux, Excellentissimum Gothofredum, qui jussu Academiæ Regiæ Parisinæ Parreiræ bravæ examen suscepit, de voce *Butua* vel *Botuam* omnem diremisse litem. Vix scribi potest, quanto desiderio flagrarim, librum, in quo Historia Actaque hujus Academiæ continentur, inspiciendi. Nec enim mihi intermortua Illustrissimæ Societatis hujus memoria, ad quam ante triginta, & quod excurrit annos, dum Lutetiæ degerem, cum amicissimo tunc, nunc beatis-

beatiſſimo Eiſenſchmidio, Argentoratenſium Archimede, mihi tam felici eſſe licuit, ut Excell. Hombergio parario, quod grata ſemper mente recolo, facilis patuerit acceſſus aditusque; licet non tantam tunc gloriam, quantam nunc, Regia ſuffragante gratia munificentiaque, acquiſiverit. Erecta quippe jam Anno 1666. Regiæ quaſi Anglicanæ An. 1663. fundatæ æmula, maximum tamen incrementum Anno 1699. poſt Riswycenſem Pacem ſtabilitam cepit, quo Regio juſſu ab Eminentiſſimo Franciæ tunc Cancellario, Dn. de Ponchartrain, cui curam hanc Gallorum demandavit Monarcha, aucta legibus, ſtipendiis ditata, in meliorem ordinem redacta, noviterque quaſi reſtituta, operam præcipuam conferente ac commodante Illuſtriſſimo Academiæ Præſide Dn. Bignono, Abbate S. Quintini, Conſiſtoriano Comite, cujus Avunculus Magnus Franciæ Cancellarius, quæ fuſius recenſita leguntur in libro a Dn. Fontenelle Gallice inſcripto: *L' Hiſtoire du Renouvellement de l' Academie Royale des Sciençes, Ann. MDCXCIX.*

Nec hic ſubſtitit favor Regius, ſed eo devenit, ut conventus locum Academiæ conceſſerit in Regia Luparæ, ſtupendo illo opere, quod

Inceptum a Proavis imperfectumque relictum,
Pacatis LVDOVICVS agens placida otia rebus,
Tantum opus abſolvet molemque æquabit Olympo.

Academiæ equidem hujus Regiæ laudibus numerandis nominandisque imparem me eſſe profiteor: neque enim quisquam, ſi vel maxime omnes plagas luſtraverit, a Gadibus usque Auroram & Gangem, juncta Anglicana Societate Regia, doctiores conſeſſus inveniet, aut qui majori cum gloria dignitatem ſuam, innumeris variæ eruditionis & naturalis ſcientiæ documentis editis, tutati ſint, ut non immerito inter Academias recenſeri poſſint

Præcipuas, quas Phœbus habet, quas præ omnibus ultro
Spreto Helicone novemque colunt ſua cura Sorores.

In

Ambutua
Legno.
Butua overo
Brutua Arbore.

In venerandæ hujus Academiæ Actis Ann. X. p. 78. Edit. Belgicæ, ut ad rem ipſam me convertam, Excell. Gothofredus, cujus Botanica varia obſervata, his in Actis hinc inde recenſita, omne punctum ferunt, examen Parreiræ bravæ, ut modo diximus, ex Academiæ edicto inſtituit.

Et quidem quod ad cognomen *radicis Botou* ſive *Botoua* attinet, vel ut ab aliis effertur *Botjam*, nominis ſono delinitus Dn. Gothofredus, eandem quam *Butua* vel *Brutua* Jacobi Zanoni eſſe aſſerit. Cui pollicem premit Dn. Joh. Baptiſt. Chomel. dans l' Abrege de l' Hiſtoire des Plantes uſuelles in duodecimo Pariſiis edit. p. 192. 193. qui Butuam ſive Brutuam Zanoni in Iſtor. Botanic. An. 1675. Bonon. Italic. edit. p. 59. & *Ambutua* lignum, Tab. XXI. delineatum, & Parreiram bravam matrem agnoſcere eandem credit.

Fateor equidem me, ſimulac nominis Botuæ vel Botjam notitia mihi facta, Zanoni probe inſpexiſſe opus, ac deprehendiſſe, quoad omnia ab arbore, lignoque ac radice, illic deſcriptis, Parreiram noſtram differre. Perlecta autem iterum Cl. Gothofredi Chomeliique ſententia, accuratius licet Zanoni deſcriptionem *Butuæ* vel *Brutuæ Ambutuaque* perpendens, non tamen menti meæ imperare potui, ut huic ſubſcriberem hypotheſi. Ne vero mihi ſoli ſapere videar, haud inconſultum duxi, ipſiſſimam Zanoni delineationem B. L. exhibere, ejusque æquæ cognitioni judicioque rem omnem relinquere. Audiamus, quid

- - *Hic Myſtes naturæ arcana parentis*
E latebris dias in luminis eruit auras.

Producam autem locum Latiali toga indutum: *Butua* ſive *Brutua in regione Mozambique Indiæ orientalis naſcitur, planta revera inter rariſſimas recenſenda, nec, quantum ſcio, apud alios recenſita; & mihi quoque nulla ejus notitia ſuppetit, quamvis variis prædita virtutibus, quæ exponuntur in Manuſcriptis Rev. P. Matthæi. Arbor eſt, quæ in divaricatis radicibus, facta transverſim ſectione, ſolis*

 exhibet

exhibet imaginem, id quod figura expressa exhibet. Persuasus sum, nemini hoc legenti incredibile fore, arborem hac gaudere qualitate, cum & in nostro climate, simili signatura, licet non tam accurate expressa, repertus detur, aliis innascens arboribus, viscus quernus dictus, e quo præter usum medicum in officinis Pharmaceuticis quotidie obvium, coronæ vulgo precariæ dictæ adornantur, nomine coronarum e ligno solis factarum cognitæ.

In Museo meo lignum quoddam nomine Ambutua asservatur, nominis sono ab hactenus descripto parum vel nihil, uti judico, discrepans. Lignum formæ rotundæ, sed imperfectæ est, cortice subtili, coloris castanei obscurioris tectum, quo detracto lignum per longitudinem striatum apparet carnei coloris & argentei ob lineas quasdam intersecantes sibi conjunctas, facile tamen separabiles, visuique gratissimas. E variis componitur tunicis, totidem quasi cannas exhibentibus, quarum una alteri superimposita, initium e medulla sumentes, quam secunda ambit, hanc tertia & successive aliæ, secundum ligni crassitiem. Lignum dissectum in meditullio varios exhibet fibrarum flexus, sive elegantem texturam telis aranearum, quæ in domibus & palatiis majoribus reperiuntur, non absimilibus, ut e figura aeri incisa elucet. Et hoc forte lignum erit arboris superius descriptæ, quippe cum hæc in radice solis figuram repræsentet, haud difficulter quis colliget, in arborum ramis alteram, non valde diversam figuram reperiri, præcipue cum eodem ferme nomine gaudeat. Hoc ligno, si fides, qui illud mihi attulit, Rev. nempe P. Johannes Antonius Montecuculi e Capucinorum ordine, sæpius in hoc opere a nobis laudatus, habenda, Indi utuntur ad resolvenda maturandaque apostemata interna, & temperandam sanguinis acrimoniam in substantia pulveris; in aqua vehiculo exhibetur, impastatur pariter cum lacte, & apostematibus externis applicatur. Masticatum saporis est amari, juncta quadam acrimonia.

Apud eundem Zanonum nel Pendice sive in Appendice ex schedis R. Patr. Matthæi supra allegatis p. 209. hæc referuntur: *Reperitur in Mosanbic, arbor, vocata Brutua, cujus radix est magnæ æstimationis, (corticem habens subnigro colore, intus vero subalbo)*

albo) quibusdam circulis seu partibus veluti musculis compacta, & gravis est, non levis, cujus virtus mirabilis est ad apostemata resolvenda, si tantillum de ea in potu sumatur. Putant, quod hæc radix sit illa, quæ vocatur RANÇAIRE, vulgo MANIKAL, magni pretii & virtutis.

Absit, ut his a Zanono relatis subscribam, & Parreiram bravam, ac Butuam, Brutuam Ambutuamque unam pronuntiem eandemque. Quicunque rem sagaciter investigabit, & pressius comparationem instituet, mecum reputabit, toto cœlo eas differre. Nolo equidem de Patria movere litem: Butuæ enim Zanonus Mosambique esse asserit, Africæ secundum R. P. Maffejum Hist. Indic. Lib. III. tractum, olim *Prasium Promontorium* nominatum, cum ad unum omnes, qui Parreiræ bravæ hactenus meminere, Americanæ originis pronuncient. Plurimum pro me militat maxima, quæ binas plantas intercedit, discrepantia, structuræque diversitas, quæ causa est, ut Butuam sive Brutuam & Ambutuæ lignum Lectoris oculis exponere decreverim, crisin illius expectaturus, an cum Parreira brava ullo modo conveniat.

Arbor est Brutua sive Butua; Parreiræ autem nomen ipsum vitis vel scansilis plantæ progeniem facit. Nec cannulatæ Ambutuæ compagem in radice Parreiræ, nec Butuæ radicis Solis æmulam imaginem, nec aranearum telis simile textile unquam quis deprehendit. Certe vocis Butuo vel Butuæ, Botjam & Butuam sono allecti Viri Clarissimi ad Zanoni Butuam conversi sunt. An felici omine, penes Lectorem sit arbitrium.

Ad nominis Botjam vel Botnam aliam, & Parreiræ convenientiorem & propiorem originem nos conjectura duceret, modo Patria radicis hujus locum relinqueret. *Buto* vel *Budo* in Sinensi vel potius Japonica lingua *vitem* denotat viniferam, *jam* vel *jama* autem *sylvestrem*, ut Budojama & contracte *Budjam* vel *Butjam* sit ejusdem plane significationis ac Parreira brava, a qua voce corrupta Butnam & Butua, nata videtur. Sed hæc omnia exinde fluunt, quod non constiterit, Parreiræ na-

tales in Caapeba esse quærendos, quod a nobis modo erit demonstrandum. Illustriss. Hans Sloane in Parte prima Prodromi Histor. natural. Jamaicæ sive Catalogo plantarum Insulæ Jamaicæ, convolvulum Brasilianum flore octopetalo monococcum, quem eandem ac Caapebam plantam esse Excell. Rajus credidit, *Velvetleef* appellari, & in frutetis circa urbem St. Jago de la Vega Insulæ Jamaicæ reperiri asserit.

Parreira vel potius *Perreira* familia inter maxime illustres Lusitaniæ splendidissima est, imo quod omnem gloriam superat, hodiernæ Regiæ Familiæ Lusitanicæ per conjugem *Beatricem de Perreira, Nunii Alvarez de Perreira* filiam, stirpis *Bragantinæ* Satori, Alphonso Duci hujus Domus primo nuptam, originem & incrementum dedit.

Ex eadem Bragantina stirpe prodeuntes *Comites de Tentugal Marchiones Ferreiræ*, nomen *Perreiræ* assumserunt; & primus quidem *Nunius Alvarez Perreira de Melo* III. *Marchio de Ferreira*, cujus Nepos *Nunius Alvarez Perreira de Melo & Portugal*, Ducis dignitate a Johanne IV. Rege auctus, eaque tunc *Cadavalensi* annexa est, quæ in *Castrensis* familiæ ditione olim fuit, & per matrimonium *Johannæ de Castro* cum *Ferdinando* I. *Bragantiæ Duce* in hanc transiit.

Hujus inter Proceres Lusitanicos eminentissimæ familiæ Filio natu maximo *Ludovico Perreira de Melo*, Petrus II. Rex cum dignitate *Ducis de Cadaval* filiam suam naturalem nuptui locavit, cumque is præmature vita caruisset, Fratri ejus *Jacobo Perreira de Melo*, in Ducis pariter Cadavalensis titulum thalamumque succedendi, potestatem dedit, quo is æque ac ille sterili hucusque usus est. E naturalibus liberis superest *Nunius Alvarez Perreira* ecclesiastico mancipatus vitæ generi, Rector Universitatis Conimbricensis, peripateticæ olim Philosophiæ instauratricis celeberrimæ.

Perreiræ nomen in historia literaria quoque inclytum, cum plures viri eruditione fulgidissimi hoc cognomine superbiant.

biant. *Benedictus Ferdinandus Perreira Valentinus*, Societatis Jesu Theologus, editis *Commentariis in Genesin, Exodum, Danielem, Epist. ad Romanos & Apocalypsin*, uberrimis orbi literato notissimus.

Benedictus Perreira Borbensis Lusitanus e S. J. modo laudati Benedicti Fernandi e Sorore nepos; Eborensi in Academia humaniores docuit literas, post & Theologiam e cathedra primaria; emeriti tandem privilegio donatus; hinc Theologus & Philologus elegantissimus, cujus ingenii fœtus prostant: *Commentarius in Horatium duobus Tomis. Liber de moribus gentium omnium tam veteribus, quam recentibus. Liber Problematum*, qui inscribitur: *Pallas togata & armata*. Scripsit porro, teste *Cl. Franco de Frankenau* in *Sacr. Themid. Hispan. arcan.* Sect. XII. §.43.p.192. *Promtuarium resolutionum universæ Theologiæ moralis*, cujus dein ad exemplar condidit: *Promtuarium Resolutionum universi Juris Lusitani.* Ejus pariter ingenii fœtus est, *Liber de Jure Academico Olyss. An. 1661.* impressum; quod Lipenius, nescio qua fide, Eboræ impressum esse tradit; Antonius vero in Biblioth. Hisp. nov. App. T. II. p. 284. inter Manuscr. numerat.

Bartholomæus Perreira, itidem S. J. Theologus, *decem libris de Persecutione Japonica*, totidemque de *morte Francisci Pacieci, Provincialis in Japonia*, adornatis, ut & *Commentar.* in *Tobiam* famam promeruit.

Franciscus Caldes Perreira de Castro tractatum elegantissimum conscripsit *de Jure emphyteutico*, cujus filius *Gabriel Perreira de Castro Lusitanus*, Bracaræ in urbe Episcopali natus, ordinis St. Christi Eques & post obita varia in republica patria munera Curiæ Olyssiponensis Senator, vernacule *Desembargador dos aggravios da Caza de supricaçano.* Ejus sunt: *Decisiones supremi Senatus Portugalliæ.* De *manu regia tractatus*, in quo omnium legum regiarum, quibus Regi Portugallia in causis Ecclesiasticis cognitio est, ex jure, Privilegio, consuetudine sive concordia, sensus & vera decidendi ratio aperitur. Liber Philippo IV. Hispaniarum Regi inscriptus. Elegantissimo carmine

 patria

patria lingua elaborato, cui nomen præfixum : *Vlyſſes ſive Lisboa edificata*, Lauream inter Luſitanos Poëtas obtinuit; cave tamen, carmen hoc cum alio ejusdem inſcriptionis, quod Luſitanus alius Poëta, magni nominis & famæ, *Antonius de Souſa Macedo*, in publicam emiſit lucem, confundas.

Georgius Gomez Perreira, Methymna Duellenſis Hiſpanus, Philoſophus acutiſſimus, medicus expertiſſimus, *Antoniana Margarita*, elegantiſſimo certe opere edito, inter ſeculi ſui viros principes conſpicuus. His e fontibus illuſtrem Carteſium plurima hauſiſſe, imprimis de brutorum ſenſibus & anima mutuatum eſſe, Cl. Borrichius hariolatur.

Hieronymi Perrieræ Luſitani pariter meminit Doctiſſimus Schottus in Biblioth. Hiſpan. ſcriptis, quæ *de Sacramentis & Chriſti reſurrectione* edidit, celebris.

Claudat agmen R. P. *Thomas Perreira*, qui cum R. P. *Gerbillon* a Sinenſium Imperatore, ad magnum Ruſſorum Avtocratora ad Tractatus Pacis Nagovii ſive Nipchou An. 1689. inſtitutas Legatus miſſus, de quibus videatur *Dionyſius Chao Sinenſis in Deſcript. Patriæ*, cap. 24. p. 186. Plures adhuc *Perreiras* ſilentio tranſeo, ne copia moleſtus fiam. Videntur enim nonnullis hæc ex eorum claſſe eſſe, de quibus in recenſione Parreiræ bravæ Hiſtoria Academiæ Pariſinæ meminit : *Ces ſortes des doutes ſçavans ſont plus propres à faire honneur à celuy, qui les propoſe, qu' a inſtruire ceux à qui ſont proposé.* Ad utiliora calamum convertimus.

PARREIRAE PLANTA, ORTVS, STRVCTVRA.

NOminum cortice diffracto, πρὸς ἔργον ἐξορμώμεθα, plantam ipſam intimius inſpecturi. Cum Aſia, Africa & America, in noſtram migraverint Europam, præſertim in polydædalos cultiſſimorum regnorum hortos, ut prioris ſeculi Botanicis opus eſſet filo Ariadneo, ne in diffuſiſſimo hoc Floræ labyrin-

CAAPEBA.
PARREIRA
BRAVA

byrintho hinc inde impingerent, & aberrarent, dolendum ſane, in nullo Europæ viridario hanc Caapebæ plantam adhuc comparuiſſe; ut Malpighiana & Grewiana methodo, in ejus natales & ſtructuram examen inſtitui poſſet. Erimus igitur Marggraviana & Piſoniana deſcriptione contenti, cum vix ac ne vix quidem deſiderare amplius quid queamus.

Eſt ergo, ſecundum Piſonem Edit. I. Libr. IV. c. 54. p. 94. *Caapeba planta Clematiti non abſimilis*, (Edit. II. Libr. V. c. 19. p. 312. *Clematitem ſarmentoſam vocat*) *quæ tenaci ac prælongo ſarmento, nunc vicinas arbores late aſcendit, nunc humi inſtar colubris repit*; addit in Edit. ſec. libr. IV. cap. 66. p. 261. & p. 312. *ob ſimilitudinem partim, partim ob inſignem efficaciam antidotalem ſerpentibus inimicam, Cipo di Cobras ſive convolvuli columbrini nomen indiderunt* Luſitani. A Marggravio Hiſtor. plantar. Braſil. libr. I. c. 13. p. 25. nude tantum vocatur *planta ſcanſilis.*

Caulem Marggravius ſolus deſcribit, nempe *caulibus teneris, rotundis, viridibus, admodum lentis.*

Quod ad *Folia* attinet, eſt, ſecundum Piſonem, *folio tenuiſſimo rotundo, læteque ſemper virente*, (addit in Edit. ſec.) *ſeorſim poſito in caule nunc orbiculari, nunc cordis latioris figura, ſuperius dilute vireſcente, inferius albeſcente.* Cl. Marggravius rem fuſius declarat: *Folium quodlibet*, inquiens, *ſeorſim poſitum in caule*, in ſuo pediculo rufeſcenti duos digitos longo, & in exortu paululum excurvato, orbiculare vel cordis latioris, ubi pingitur, figura, conſiſtentia, folio perfoliatæ ſimilis, ſuperius dilute virens, inferius albeſcens, in quibusdam plantis folia omnia ſunt rotunda.

Ad *pediculum* procedimus. Piſo *foliorum pediculos rufeſcentes pronuntiat.* Marggravius inſuper addit, *pediculus folii cujusque non inſeritur in fimbriam ſeu extremitatem folii, ſed plus dimidio digito ab ora verſus medium folii, ut fit in Naſturtio Peruano.*

Florem

Florem nunc exhibemus. In prima Pisonis editione altum r[illegible] de flore Caapebæ silentium. In editione autem secunda hæc de flore pronuntiat: *Ad pediculos foliorum rufescentes, flores pallidi flavescentes proveniunt.* Si Marggravium inspicimus, dilucidiora circa florem promit: *Ad pediculos foliorum etiam pediculus provenit sesquidigitum longus, flosculum sustinens pallide flavescentem, octo foliis constantem hoc modo, quatuor superius apposita sunt parva, obrotunda, his substat amplum obrotundum, adhuc magis inferius tria parva alternatim posita.* Addunt denique ambo, *plantam Mense Julio florere. Provenit autem sponte & voluntarie absque ulla sollicita hominis cura, & tamen crescendi attingit terminum.*

Semen, secundum Pisonem in prima editione, fert magnum coloris rosacei, e capsulis (lupulo similibus) prominens. In editione secunda annectit: in summitate pediculi granum profert magnitudine parvi pisi, figuræ ovalis, interius viride, hinc rubrum, quæ ex Marggravii descriptione sunt mutuata, qui insuper hoc attulit: in summitate pediculi inter quatuor superiora foliola, granum provenit magnitudine parvi pisi &c.

Ad principem schediasmatis partem & præcipuum argumentum nunc ordo nos ducit, *radicem* nempe *Parreiram bravam* & *Raiz de nossa Senhora*, quæ cum una eademque sit, Caapebamque plantam matrem utraque agnoscat, pro duabus tamen diversis jam tempore Pisonis habita, & nunc quoque ab aromatariis, quos barbaro vocabulo Droguistas vocant, (a Gallica voce Drogues, non autem ex Germanico vocabulo Betrug / quod Nobil. D. ab Hörnigk placuit) venditur, cum nullum plane, nisi ratione ætatis & exinde dependentis magnitudinis, fibrarumque duritiei discrimen subsit. Cum igitur juvencula adhuc sit, & sarmentosa & tortuosa coloris e cineritio nigricantis, digitalis crassitiei, & ut Wormio in Museo placet, quinque unciarum longitudinis, strigosa tam interius

terius quam exterius, Rayz de nossa Senhora, & Cipo de Cobra vocatur.

Cum autem jam plane adolevit, nigricantis coloris, sæpius brachium adæquat, quale frustum radicis hujus apud solertissimum nostrum Pharmacopœum, Dn. Dietericum, inspicere licuit, & tunc Parreiræ bravæ nomen gerit. Cutis radicis aspera est in utraque; quas tamen in ejusdem superficie externa eminentias Pometi icon exhibet, non in omnibus reperiuntur. Videtur autem cutis utrarumque radicum, ceu reliquæ plantarum cutes, constare e duobus generibus, parenchymatico altero ex cellulis & bullis, altero lignoso ex vasis tubulosis constructo, quæ omnia armato oculo intuenti optime patent, ita ut, secundum Excell. Rajum, cuticula vel cutis nihil aliud esse videatur, quam vetus cortex exarescens & contractus, novo quotannis subnato, quemadmodum spolium serpentis, quod quotannis exuit, ejusdem exarefacta cutis existit.

Cortex cuti agglutinatus ex duabus quoque partibus coagmentatus, parenchymatica nempe & lignosa. Immisi aquæ fontanæ radices, ut eo melius & intimius constructionem rimari possem: nec destituit successus spem, nempe corpus summe porosum, dilatabile, &, nisi omnia me fallunt, spongiæ per omnia simile, armato oculo intuens conspiciebam; pori sphæricæ figuræ, & massa cellularum & bullularum minutissimarum, spumam cerevisiæ vel albuminis conquassati ovi æmulabantur: visui se minus subduxerunt hæ bullæ, aqua, cui immersæ erant, turgidæ, in arida radice transversim secta, quod experimentum Excell. Grew placuit. Has cellulas bullasque quis receptacula liquoris & aëris esse neget? vel utriculos in se mutuo hiantes, & pervios secundum ingeniosissimum Malpighium. Per alteram corticis lignosæ partem vasis succiferis constantem, liquor quoque circulatur & aër. An vero ad se invicem accedant, & iterum reflectantur, nul-

las tamen dent inter eas Anaſtomoſes, ſecundum *Cl. Grevv*, ſed unumquodque filamentum unum & ſimplex vas ſit ab imo ad ſummum continuum, non ramoſum, cavitate ab imo ad ſummum æquali, in fruſtis radicum, jam longo tempore areſactis detegere haud licuit.

Lignea radicis pars iisdem quoque partibus conſtat, (1.) parenchymate nempe, ſeu utriculis in radios diametrales a circumferentia ad centrum tendentes, diſpoſitis, ut in transverſa ſectione patet. (2.) Fibris ligneis ſeu vaſis ſucciferis duum generum, (quod in corticis quoque vaſis notandum) nimirum vel lympham deferentibus, vel ſuccum lacteum, aliumve plantis peculiarem, ſeu ut vocant ſpecificum. (3.) Fiſtulis aëri excipiendo & derivando deſtinatis ſive tracheis, de quibus *Cl. Malpighius* annotat, quod in radicibus plerumque majores & magis patentes ſint, quam in ramis & trunco.

Medulla, quæ *ſecundum Excell. Rajum* in nonnullis radicibus deeſt, noſtra non caret; quæ ex utriculis quoque componitur, iisque magnitudine & figura diverſis, quibus vaſa aliquot ſuccifera interdum admiſcentur; adeo ut medulla, ex mente Cl. Raji, aliud nil eſſe videatur, quam rete quoddam mirabile, ſeu infinitus fibrarum minutiſſimarum, mirabili ordine complicatarum numerus. Sed ſecundum Euripidem οὐκ ἀκριβῶς αὐτὰ θήσομαι λίαν; non ſubtiliter iſta tractabo nimis, cum jam in Anatome Radicum omnia ſumma cum laude exhauſerint, curioſiſſimi *Malpighius, Grevv & Rajus.*

De ſapore alius dicendi locus ſupererit, ubi de Parreiræ viribus & efficacia. *Delectum* radicis pretiumque *Dn. Pomet nobis* ſuggerit dans l' Hiſtorie des Drogues: *Pour ce qui eſt de ſon choix, Mr. Thevard m'a aſſurez, que celle de Mexique eſtoit beaucoup meilleur, que celle de Portugall. - - Ils le vendent en Portugall dix teſton la livre, qui ſont environ cinqs livres de notre monnoyes.* i. e. Ad delectum quod attinet, Dn. Thevard me certiorem reddidit, Mexicanam Luſitanicæ præferri,

Luſi-

Lusitani libram decem testonis sive quinque Francicis libris vendunt.

Quæ de duplici radicis Parreiræ specie habent, attentionem merentur. Sic enim Acta Historiæ Academiæ Parisinæ: *Vidit Dn. Gothofredus binas Parreira brava species, si modo colorum differentia sola ad duas species dispescendas sufficit. Prima & quidem maximi usus, externe bruni coloris est, interne autem bruni flavescentis.*

Secunda species externe albicat, interne ad flavum citreum colorem accedit. Hæc ipsa adhuc recens carnei coloris est, & successu temporis pallet. Ambæ sunt substantiæ duræ, porosæ & spongiosæ: gustu gaudent amaro levidensi, immixta aliquali dulcedine liquiritiæ æmula. Crassitiem sæpius pollicis habet.

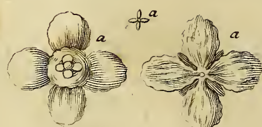
Si, quæ sentimus, nobis libere pronuntiare licet de binis speciebus, Raiz de nossa Senhora & Parreira confunduntur, id quod e viribus in fine annexis patet. Nec mirum, cum jam Pisonis tempore pro diversis habitæ, licet Caapebam unam matrem agnoscant, nec aliter quam ætate indeque dependente magnitudine fibrarumque duritie & colore discrepent.

PARREIRAE CHARACTER ET GENVS.

JAm vero cum plantarum certi sint ordines, earundemque una classis alteri subsit, adeo, ut velut ad cohortes revocari possint singulæ, cui ordini planta hactenus quoad omnes partes illam constituentes, easdemque visui obvias, a nobis delineata inserenda sit, nunc edisseram. *Vitis* quidem *sylvestris* designatur nomine, cum tamen nil nisi nudum nomen possideat, ad arbores bacciferas tetrapyrenas (cui classi a Cl. Botanici studii principibus, *Rajo* & *Hermanno*, vites inseruntur,) referri nequit.

Clematiti non abſimilem pronuntiavit Piſo Edit. II. Libr. IV. ſed cum ſecundum Floræ illud delicium, amiciſſimum Collegam *Helianthum II.* notæ genericæ & ſpec. Clematitis ſint ſemina ad ſingulum florem plura, compreſſa, rotunda, caudulis plumoſis in extremitate notata, ac in capitulum congeſta, flores perfecti uniformes, tetrapetali, vid. *Flor. Noriberg.* p. 114. quomodo hæc ad Caapebam aptari poſſint, non video; quod forte Piſoni ſuboluit, hinc Libr. V. edit. ſecundæ nomen convolvuli colubrini imponens, huic plantarum ordini Caapebam immittere geſtit, ſed quo ſucceſſu & omine, illi judicent, quibus ſecundum modo laudatum *Cl. Volkamerum* notæ genericæ & ſpecialiores convolvulorum ſunt ſemina vel anguloſa, ſubrotunda, vel oblongiuſcula, pericarpio membranaceo tricapſulari, utplurimum rotundo incluſa, ita ut in ſingulo loculo, modo bina, modo terna foveantur. Flores perfecti uniformes, monopetali margine utplurimum integro, excepto convolvulo pennato, cujus floſculi in quinque lacinias diviſi. Ad ſemina quod attinet, quam longe diſtent à convolvuli ſeminibus, pericarpio membranaceo tricapſulari utplurimum rotundo incluſis, patet, cum ex Marggravii & Piſonis delineatione in ſummitate pediculi inter IV. ſuperiora foliola granum proveniat magnitudine piſi parvi, figuræ ovalis, interius viride, hinc rubrum. Ad *Flores* quod attinet, utplurimum in convolvulis uniformes, monopetali & ſecundum *Cl. Rajum* campanulati, margine integro & plerumque reflexo; Caapebæ flos vero octo ex deſcriptione Marggraviana foliis conſtat, è quibus IV. ſuperius appoſita ſunt parva ſubrotunda, his ſubſtat amplum ſubrotundum; adhuc magis inferius tria parva alternatim poſita, quæ heteroclita florum in Caapeba figura, ab omnibus plane convolvulorum ſpeciebus abludit. Plura & uberiora de convolvulorum differentiis & gyrorum dextrorſum & ſiniſtrorſum ſe torquentium ſtructura noſſe qui cupit, perlegat quæſo eruditiſſimam & omni curioſi-

tate

Plumerianae Caapebae Structura

tate ſcatentem *Helmſtadienſium Mathematici Clar. Dn. Wagneri Diſſert. de Gyris convolvulorum An. 1705.* habitam.

Nil igitur Caapeba cum convolvulis commune habebit, quippe floribus & ſemine ab hac claſſe deſciſcit, præterquam quod caulibus ſcandat & repat. Ab *Illuſtri Rajo* Caapeba inter plantas anomalas refertur, & tandem definitur, quod ſit: *Convolvulus Braſilienſis flore octopetalo, monococcos.* Oper. Botan. Tom. II. Libr. 28. ſect. 3. cap. 2. p. 1331.

Reverendus *P. Plumier, Ordinis Minorum in Provincia Franciæ & apud Inſulas Americanas Botanicus Regius*, qui tribus diverſis temporibus hanc olim orbis incogniti partem, Botanici ſtudii amore adiit, in Tractat. de Novis Plantarum Generibus, hanc plantam tanquam incertam, peculiari claſſi novoque generi inſerit, tres Caapebæ ſpecies recenſendo. Sed cum hoc Caapebæ novum genus tantum diſtet a Piſoniana & Marggraviana hactenus recenſita deſcriptione Caapebæ, quantum æra lupinis diſtant, non amplius animum ſubit admiratio, cur *Celeberrimus D. Hans Sloane, Botanices gloria nulli ſecundus, quondam Ducis Albemarliæ, Inſulæ Jamaicæ Gubernatoris Medicus, in Catalogo Plantarum Inſulæ Jamaicæ, ſive Prodromo hiſtoriæ naturalis prædictæ Inſulæ* Part. I. p. 85. anceps hæreat, an clematitis baccifera glabra & villoſa rotundo & umbilicato folio Rev. P. Plumier, ſit una eademque ac Caapeba Piſonis & Marggravii?

Vt res clarior evadat, lucis & litis gratia, ſi pote, decidendæ, conſultum duxi B. L. oculis & menti Plumerianam Caapebæ deſcriptionem objicere. Sic autem ille *dans la deſcription des plantes de l' Amerique : Cette plante couvrent toutes les hayes par ſes ſarment; qui ſont menus, ſouples, ronds, unis, & qui pouſſent alternativement à chaque nœud, (qui ſont aſſez proches les uns des autres) une feuille & rarement deux : ces feuilles ſont presque ronds, & quelquefois de la figure d' un cœur emouſsé : elles ne ſont pas attachées a leurs pedicules immediatement par le bord, mais un*

peu plus par dessous le dos; leur grandeur est indeterminé ; il y en a qui sont grandes, comme la paume de la main, & d'autres beaucoup moindres : elles ont quelques nervûres tant soit peu eslevêes, qui sortant de l'insertion du pedicule, s'etendent de la & de ça par la feuille, enfin elles ont beaucoup de rapport aux feuilles de l'Aristolochie ronde, tant par leur figures, que par leur consistence.

On en trouve de deux especes, l'une est tout a fait lisse, & c'est la plus frequente, l'autre a ces feuilles cotoneuses & blanchastres, mais elle est plus rare ; on peut y ajoûter, une troisieme espece, que j'ay souvent remarquée dans l'Isle St. Dominique, dont les feuilles sont attachées immediatement a leurs pedicules par le bord. Les unes & les autres poussent des branches fort menuës du meme endroit d'ou sortent les feuilles : elles ont environ demie pied de long, & sont couvertes des feuilles beaucoup plus petites, que les premiers, qui s'entrecouvrent souvent les uns, les autres & composent comme la Cheûte d'un feston. Du fond de chacune des ses feuilles, il en sorte une petite grape de fleurs blanches, fort menuës, & composée de quatres petites feuilles pointuës ; apres qu'elles sont passées, il y vients des bayes rouges comme du Corail, & grosse comme la semence de l'orobe ; on le prendroi pour des bayes de nos Cheurefeuilles, car elles en ont la grosseur, la couleur, & la consistence, & elles pendent en bas en façon des petites grapes. On appelle cette plante dans nos Antilles, & particulierement dans la Martinique Liane de serpent, a cause de la grande vertu, qu'elle a pour guerir les morsures des serpents, & parceque le contour de ses feuilles representent le plan de la teste de ces animaux. C'est la Caapeba des Brasiliens l'Erva di nostra Senora, herbe de nôtre Dame, Cipo de Cobras de Portugais de Marggrave livr. 1. chap. 18. Quæ Latine ferme
„ ſic efferri poſſent: Planta hæc omnes pene ſepes ſarmen-
„ tis ſuis tenuibus, flexilibus, rotundis, conjunctis tegit qua-
„ ſi & occultat ; quæ ſarmenta per alternas vices ad nodos
„ ſibi invicem ſatis contiguos folium, raro duo protrudunt,
„ hæc folia rotunda ferme, ſæpius ad figuram cordis retuſi
„ acce-

accedunt; pediculis proxime non per foliorum extremita- „
tes, ſed paululum infra dorſum connectuntur. Magnitu- „
do foliorum non ſibi ſemper reſpondet, cum palmæ ma- „
nus magnitudinem ſæpe attingant, longe minora alia. Ner- „
vulos paululum elevatos habent, qui ex pediculi implica- „
tione prodeuntes, hinc inde per folium ſeſe extendunt, ita „
ut ratione figuræ & conſiſtentiæ plurimum ad Ariſtolo- „
chiæ rotundæ folia accedant. „

Binæ repertu dantur ſpecies, una plane glabra, quæ „
frequentior occurrit, altera foliis lanuginoſis & albicantibus „
gaudet, quæ rarior; hiſce duabus quoque tertia conjun- „
genda, quam ſæpius in Inſula St. Dominici reperi, cujus „
folia per extremitatem & foliorum oram proxime pediculis „
connexa. Vtraque ramuſculos, ex eodem, quo folia pro- „
germinant loco, emittit; dimidii pedis longitudine, mino- „
ribus foliis, quam priora coopertos, quæ foliola ſe mutuo „
contegunt & pendentem encarpum oculis exhibent: ad „
extremitates horum foliorum parvulæ quaſi uvæ ex floſcu- „
lis albicantibus, tetrapetalis, acutis, conſtantes prodeunt; „
his deciduis baccæ rubræ corallium æmulantes, magnitu- „
dine ſeminis orobi ſuccedunt; pro caprifolii noſtri baccis „
quis ſumeret, cum craſſitie, colore, & conſiſtentia vix diſ- „
crepent, & parvarum uvarum inſtar propendeant. „

Inſulis noſtris Antillarum, præcipue incolis Inſulæ Mar- „
tinique Liane de ſerpent audit, ob eximias, quas in mor- „
ſibus ſerpentum ſuppeditat vires, & quod ambitus folio- „
rum ſerpentino haud diſſimilis ſit capiti. Hæc planta Caa- „
peba eſt Braſilienſium, Erva de noſtra Senora, herba divæ „
Virginis, Cipo de Cobras Luſitanorum Marggravii Libr. I. c. 13. „

In Tractatu *de novis Plantarum Americanarum generibus* p. 33. ulterius *Rev. P. Plumier* progreditur, & diſtincte characterem generis ex florum & fructuum conſtitutione ſequenti deſcriptione & ſchemate exhibet:

Caapeba (scribit) *est Plantæ genus flore rosaceo, quatuor scilicet petalis in orbem positis constante, sed sterili, e cujus medio surgit pistillum C. planum, orbiculare & umbilicatum. Embryones autem D. in eadem planta a floribus separati nascuntur, abeuntque deinde in baccam E. mollem, sphæricam, & semine fœtam F. rugoso D.*

Caapebæ species sunt (1.) *Caapeba folio orbiculari, & umbilicato lævi.* (2.) *Caapeba folio orbiculari, umbilicato tomentoso.* (3.) *Caapeba folio orbiculari non umbilicato.* Hactenus Plumerius. Hæc si probe cum Marggraviana & Pisoniana Caapebæ descriptione conciliare aliquis posset, certe μέγα νεῖκος (ut cum Ascraeo vate in Theogon. dicam) ἐπισταμένως καταπαύσει, magnam litem scienter sedabit.

Excellentissimus quoque Plukenetius, quem Indicas naturæ gazas plenis calathis inferentem, universa stupet Europa, in Almagest. Botanic. p. 114. quærit: *An convolvulus Americanus sub Jalapiæ nomine receptus, non sit convolvulus Colubrinus Pisonis Caapeba? sive convolvulus Brasilianus flore octopetalo monococcos Raji? Figuram*, quam in Phytognom. Tab. 25. Fig. 1. exhibet, B. L. oculis hic subjicio, una *cum convolvulo monococco Virginiano D. Banisteri*, quem haud dissimilem credit, ex Phytognom. Plukenet. Tab. 166. Fig. 4.

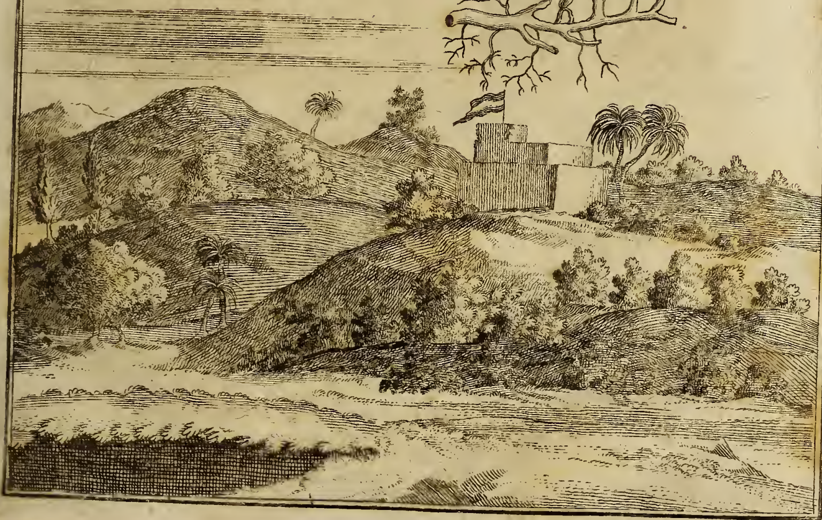
Quod si viri hoc in studio consummatissimi, & penes quos Dictatorum auctoritas, hic suspendant judicium, neque certi quid circa has plantas determinare audeant, extremæ esset temeritatis, si ego judicem hac in re abstrusissima agere vellem, ubi mera ἀκαταληψία regnat:

- - - *Quid enim contendat hirundo*
Cycnis? aut quidnam tremulis facere artubus hædi
Consimili in cursu possint, ac fortis equi vis.

Plumerianam Caapebæ descriptionem examini subjiciens Amicorum certissimus *Dn. D. Volkamer*, Botanici studii si quis alius scientissimus, Ariadneum ex hoc labyrintho filum præbuit,

CONOLVULUS MONOCOCCOS VIRGINIANUS.

CONVOLVULUS AMERICANUS SUB IALAPIÆ NOMINE RECEP

buit, *eam Bryoniæ & Smilaci aſperæ affinem* pronuntians. Vtraque enim herba ſcandens baccifera, ſemine incerti numeri, pericarpio carnoſo rotundo, ſeu baccæ incluſo, flores in Bryonia perfecti, monopetali quadrifariam vel quinquefariam diviſi, in Smilace autem aſpera hexapetali in racemulos congeſti; radice in Smilace ſarmentoſa. Hæc omnia ſi cum delineatione Plumeriana conferantur, manifeſta ſunt, omniumque oculis expoſita patent; latet autem illud, quod in Piſoniana & Marggraviana Caapebæ deſcriptione deſideratur, ut certæ quoque claſſi poſſit inferri, & cum Plumeriana conciliari.

Ego, quod hic amplius addam, nil habeo, niſi illud Rev. P. Nierenbergii Hiſtor. natur. p. 16.: Nunquam ita patuit natura, ut hodie, tantum dimidius vultus antiquis eſt viſus, & velut ex obliquo reſpectus, nunc ex integro & ex directo oſtenditur. Cum novo orbe nova ſpectacula exhibuit, & ſe aut alteram aut diverſam. *Nemo tamen integram hactenus contemplatus eſt.* Hinc omnes Senecæ ſubſcribimus: Multum adhuc operis reſtat, multumque reſtabit, nec ulli nato poſt mille ſecula præcludetur occaſio aliquid adjiciendi.

Reſtat, ut de *Inventore radicis* hujus paucula annectamus. Equidem quis Europæ noſtræ notitiam ejus primus dederit, ἴττω ζεύς, norit Jupiter. Nullus dubito, quin Luſitani, Braſiliæ domini, hanc radicem una cum aliis naturæ cimeliis primitus in patriam aſportarint, id quod Pometus tamen Mexicanæ regioni vindicat. Galliam hac Braſiliæ alumna ditavit, a Luſitanica Legatione redux Illuſtriſſimus Amelotius, Chriſtianiſſimi ad Luſitaniæ Regem Orator: diſcimus hoc ex Dn. Pometo, qui & hoc addit, quis ægris in Gallia primus hanc radicem exhibuerit: *Ce premier, qui a apporté cette racine à Paris, a eſté Mr. Amelot, Ambaſſadeur de Portugal, & apres luy Mr. Tournefort, qui m'a donné un morçeau; depuis que Mr. Amelot en a apporté a Paris, Mr. Thevard Medecin de la Faculte & quelques autres, l'ont miſe en uſage, comme un remede ſpecifique pour la gueriſon de*

 la

la Pierre ; les Portugais ont este les premiers , qui l'ont apporté de Mexique, h. e. Primus, qui Lutetiam Parisiorum attulit, Dn. Amelotius erat, Legatus ad Regem Lusitaniæ, post illum Dn. Tournefortius, qui frustum radicis mihi dono dedit. Ab eo temporis tractu, quo radicem hanc Lutetiam detulit Dn. Amelotius, Dn. Thevardius, Facultatis Parisinæ Medicus, aliique in usum pharmacevticum produxerunt instar remedii ad calculum profligandum specifici. Lusitani primi erant, qui ex Mexicano solo attulerunt. Inventionis gloriam cum Illustrissimo Amelotio communem habere asserit Excell. Gothofredus J. c. Dn. Roillard, Amelotii in Legatione Lusitanica successorem, qui primitus Galliæ radicem hanc intulerunt, majore digni laude Nicotio, qui Tabaco pariter e Lusitania allato Galliam ditavit, hancque plantam ab ejus nomine nobilitavit. Cl. Helvetius, Aurelianensis Ducis Medicus, edito libello Gallice inscripto: Traité de maladies, les plus frequentes, & des Remedes specifiques pour les querir, Parreiræ nostræ aliquoties cum laude meminit. Hinc factum est, ut ob hujus radicis & lapidis porcini (piedra del porco) datam notitiam Cl. Eugenius Eybenius, in Belgicam transtulerit, Helvetiique Parenti, Excell. D. D. Joh. Frider. Helvetio, scriptis Chemicis & Philosophicis literato orbi notissimo, hanc filii lucubrationem inscripserit. Laudatus hic Helvetius radicem Parreiram bravam a Dn. Pille obtinuit: testes produco seqq. lineolas: *Ce remede m'a este donné par Mr. de Pille, connu dans toute l'Europe pour un homme tres-curieux & tres-sçavant. Il en a la decouvert, pendant qu'il estoit a la suite de Mr. Amelot Conseiller d'Estat, Ambassadeur de France en Portugal.* Hoc remedii genus mihi dono oblatum a Dn. de Pille, qui curiosissimi & doctissimi Viri nomen apud Europæos promeruit. Detexit & didicit ejus usum, cum Dn. Amelotium, Consiliarium Status, & Gallicum ad Lusitaniæ Regem Oratorem sequeretur.

PAR-

PARREIRAE EXAMEN ET VIRES.

PRiusquam, quomodo & qua dosi radix Parreira brava exhibenda, & ad quæ mala averruncanda & depellenda apta sit, inquiramus, necessitas exigit, ut quæ illius sint elementa, quæ principiorum textura, quæ particularum mixtio, quis agendi modus, accuratius indagemus. Et quidem, quæ primo in sensus incurrunt, mox quæ Chimia suppeditat, quæ denique ratio ministrat, exhibenda. Si armato inspiciatur oculo, ea se offerunt, quæ caput præcedens exhibet.

Ad *Saporem* quod attinet radicis nostræ, ex generalibus jam constat, quod corpuscula sapida gustus & saporis sensum producant, variis figurarum, ex quibus constant, particulis, quæ saliva solutæ, linguæ papillas nerveas pro varietate variæ figuræ pungant; maxime vero salinæ saporum videntur esse causæ. Ex diversitate nunc & modificatione figurarum salinarum diversarum, saporum quoque diversitas. Salia omnia videntur angulosis constare particulis, cum tamen anguli sint minus ac magis acuti, & prout plures anguli simul aut pauciores occurrunt, ita saporum quoque differentiæ resultant. Polygona enim corpora multitudine angulorum, minus ac magis obtusorum, conjunctione infinita fieri possunt, ceu egregie Cl. Clericus philosophatur. In radice nostra plane singularem figurarum structuram esse, dulcamarus sive γλυκύπικρος sapor prodit, inter mixtos & compositos recensendus, qui hoc ipso vix determinari potest; licet enim particulæ salinæ sulphureis oleosisque immixtæ, meridiana clarius luce se sistant, inque sensus incurrant, qualis tamen præcise ex ista mixtione oriatur figurarum dispositio, qui dixerit, magnus mihi erit Apollo. Agonizantis in Galliis Cartesianæ Philosophiæ restaurator, Pierre Sylvain Regis, Libr. VIII. Phys. c. 4. facem ministrare vult & lucem,

sed

ſed debilem nimis, cum idea, quam de corporibus amaris dulcibusque concipit, rem hanc non ſolvat, nedum abſolvat. Ἐμοὶ ἁπανδάνει οὕτως, mihi ſic placet: Particulas ſalinas, ſulphure volatili delinitas eſſe, oleoſisque mollibus quaſi inviſcatas, involutasque, ut papillas nerveas & fibrillas tangant quidem, non tamen angant. Quod ſi plauſibilem modum hunc non exiſtimes B. L. cedo mihi vel ſimiliorem, vel commodiorem, & viridi tibi caput lauro redimam. Gaudet certe hac facultate Parreira quam Cous noſter deſiderat Lib. II. de Diæt. c. 31. t. 16. τῶν πικρῶν καὶ δριμέων γλύκεσι διακρινῶντα. *Vim amarorum & acrium, dulcium mixtura corrigere oportet.* Vt ita radix Parreira potius amariuſcula ſit, πικρότης, (quod vocabulum de vino veteri quoque uſurpatur) non amara, ob admixtam dulcedinem. Quadrat in noſtram radicem illud Claudiani de Nupt. Honor.

Labuntur gemini fontes, hic dulcis, amarus
Alter; & infuſis corrumpit mella venenis.

Saporem γλυκύπικρον radici Ginſem ſive Ninzin quoque adjudicat nobiliſſ. Breynius in Diſſert. de ead. radice Lugd. Batav. impreſſa, §. 4. dum ſcribit: *Sapore prædita eſt dulci ad Glycyrrhizam vergente, quanquam longe ſuaviori, cum amaritie levi & occulta ſive leviori vi aromatica linguam blande excalefaciente conjuncto.*

Sic Planta Mexicana diuretica Tlallantlacuam cuitlapilli ſive cauda parvi Tlacuazin ſaporem Parreiræ æmulatur, ejusdem quoque in pellenda urina & calculis efficaciæ, de qua hæc Nardus Antonius Recchus in Rer. Medicar. nov. Hiſpan. Hiſt. Libr. VII. cap. 34. habet: *Radix odore inſigni caret, ſed initio dulcedinem quandam præfert Glycyrrhizæ ſimilem, poſtea vero amaritudinis nonnullum ſenſum præbet.* Porro Herba Cozticpatlis ſive Thalictrum Mexicanum, cujus radicis decoctum epotum urinam provocat & renum calorem ac dolorem mitigat, radice gaudet dulci & amaritudinis cujuspiam participe, eod. Nardo teſte Libr. VII. c. 28. p. 235. & hinc credit plantas, quæ ſaporem habent

γλυκύ-

γλυκύπικρον utilissimas existere ad expurgandos meatus urinarios, renumque calculos.

Parreiræ igitur nostræ sapor non ex illis amaris, de quibus Plutarchus Libr. I. Sympos. quæst. 6. pronuntiat : Τῇ γεύσει πάντων ἐστὶ τῶν χυλῶν ὁ πικρὸς ἀηδέστατος. *Gustatu omnium saporum injucundissimus est amarus.* Quamvis & hæc Plutarchi regula insignem patiatur exceptionem; cui enim ignotum in communi usu & jejunorum delitiis esse vinum, quod absynthites nominant, quodque conficiunt immaceratione absynthii, cardui benedicti, centaurii minoris, similium in amaricando potentium. Tantum enim abest, ut hoc amarissimum potionis genus abhorreant, ut potius cum lena illa vinosissima apud Poëtam exclament:

- - - Salve, anime mi,
Liberi lepos, ut veteris vetusti cupida sum!
Nam omnium unguentûm odor præ tuo nautea est.
Tu mihi stacte, tu cinamomum, tu rosa,
Tu crocum & casia es, tu bdellium: nam ubi
Tu profusus, ibi ego me pervelim sepultam.
Sed cum adhuc naso odos obsecutus es meo,
Da vicissim meo gutturi gaudium.

Certe Frisii in hoc potu usque adeo luxuriantur, ut teste Clariss. Lindenio, in uno diversorio Leovardiæ, provinciæ metropoli, aliquot supra quinquagenos cados fuerint consumpti uno anno : vocat autem cados, quos vulgus oxhoofden ; æstimatur quisque amphoris octoginta. Et quis in absynthio γλυκύπικρον quærat? Testem producimus Cl. Carol. Avantium in elegantissimis in Fieræ Cœnam notis p. 137. seq. *Quamvis absynthium*, scribit, *vermes strenue interficiat, & vestimenta a tinearum noxis vindicet ; & ipsum tamen aliquando verminare observavi, quod non aliunde, quam ex medulla, quæ dulcis percipitur, provenire existimandum est.*

Succedit guſtui radicis noſtræ Parreiræ bravæ odor. Qualis in recenti vigeat, haud equidem conſtat ; in illis, quas India nobis mittit, nullus. Si Pergameni effato fides adhibenda foret, amara plane deſtituerentur odore ; ſed huic Galeni asſerto opii teter odor, abſynthii & aloës effluvia & caput & nares ferientia, reclamant & contradicunt. Vt myrrham ſilentio tranſeam, quæ ob odoris fragrantiam aromatibus adſcribitur. Vid. Plinium, Dionyſ. Perieg. aliosque, quos citat ævi ſui Phœnix, Belgarum decus, in Select. Med. Diſſ. p. 308. 309. ſeqq. Quod ſi blando calori admoveatur radix, exhalat odorem, non mephitim quidem empyrevmaticam, ſed naribus blandientem, liquiritiæ quoque æmulam.

Hæc ſenſibus externis obvia. Ad alia nunc progrediendum, & quæ *ars illa, corporum naturalium partes, ignis plerumque auxilio vel ſegregatas conjungens, vel conjunctas ſegregans*, (*ceu Chemiam definit* ingenioſiſſimus Anglus, Joh. Freind in Prælect. Chem. p. m. 8.) ſuppeditat, exhibenda. Optandum equidem, ut hæc per ignem analyſis vera foret & genuina corporum in ſimpliciſſima, & principia primo-prima (ſic in ſcholis loquuntur) reſolutio ; aſt potius vulcanio hoc adminiculo, accedente rapidiſſimo particularum motu, rerum formæ plane deſtruuntur, textura immutatur, partim ſitus & ſtructura disgregatur, novumque quid emergit, plane a priſtino abludens. Accedit inſuper hoc, quod ad chymica illa principia reduci haud queant omnia phænomena, cum ipſiſſima illa principia nimium quantum inter ſe diſcrepent & pugnent, quippe utcunque inter acidum & Alcali ferveat mortale odium, aliquando tamen alterutrum, ſuo etiam generi non minus iraſcitur. Acida enim cum acidis & alcalica cum alcalinis bellum inteſtinum gerunt ; quodque cum uno corpore comparatum Alcali audit, mox ſi ad alterum conferatur, acidi titulo inſignitur. Ita fruſtra quærimus limites, quibus utralibet ſpecies contineri debeat, ut cum ſuperius citato Cl. Freindio loquamur.

Exem-

Exemplis res evaderet clarior, nisi extra choreas nimium ſaltare videremur.

Quæ cum ita ſint, nemo a nobis hoc exiget aut poſtulabit, ut in ſpiritu aliquo aut ſale volatili e radice noſtra per ignem extorquendis operam ſimul & multos ſumptus temere perdamus. Fecit tamen ſolertiſſimus Pharmacopœorum noſtrorum Dn. Dietericus ſucceſſu ſequenti. Raſuræ radicis Parreiræ bravæ unciam ſemis igni commiſit per retortam deſtillando; obtinuit ſpiritus aciduli empyrevma redolentis, ligni Quajaci & corticis Chinæ Chinæ æmuli ſcrupulos quinque; olei empyrevmatici fœtidi, oleo Tartari non abſimilis ℥j. capitis mortui nigerrimi reſidui, inſtar Eboris uſti, ſcrupulos quatuor.

Fluunt ex hac radicis vulcania analyſi ſequentia notatu digna: 1. Spiritum acidiuſculum, plane novum ignis productum eſſe, ſuccedens amaritiei & dulcedini ſive mixto ſapori γλυκυπίκρῳ, indubium præbens indicium, naturam ſaporum in certa textura ac particularum mixtura poſitam eſſe, quæ per diſſociationem ab igneis particulis factam, immutatur, & a priore abludens, aliam ideam ſaporis imprimit. Spiritus enim Parreiræ bravæ, conchis præparatis affuſus, haud levem effervescentiam & motum particularum internum produxit, ſulphure inde exhalante naresque feriente; cum tamen in pulvere & infuſo exhibita radix ſenſilem aciditatem vix præ ſe ferat. Poſito tamen, non noviter productas per ignem eſſe has acidiuſculas particulas, & radici occulte inexiſtere, innuunt hæ certe temperiem hujus radicis, ejusque in calculo debellando efficaciam, cum ſecundum Excell. D. Stahlium homines calculo obnoxii ſint perpetuo habitus corporis ſanguinei prædominantis.

2. Spiritus colore ſuo obſcure rubicundo prodit reſinoſarum particularum præpollentiam, quæ vitro quoque ſeſe agglutinantes, clare præſentiam latitantis reſinæ indicant, quod inſuper eſſentiæ Parreiræ bravæ variis menſtruis extractæ, coloris intenſe rubentis confirmant.

3. Olei

3. Olei fœtidi copiosa quantitas & Salis Volatilis & resinæ quoque index; quod si cum Sale fixo digeratur loco calido & s. a. in phiola destilletur, obtinebis Sal Volatile, quod quæsiveris; quippe olea destillata nihil aliud sunt, quam Salia volatilia concentrata ope cujusdam acidi, secundum Chemicorum regulas.

4. Oleum fœtidum invisum licet naribus & ob exhalantem empyrevmaticam mephitim exosum, ex retorta prodiens crassescebat: firmiter collo, per quod prodibat, adhærens, enchirisi quadam leviuscula, deposito fœtore empyrevmatico in Balsamum vel resinam redigitur, egregie omni resistentem putredini, acrimoniamque salsam involventem.

5. Ex capite mortuo nigerrimo porosissimo, in quo radii lucis penitus suffocantur, haud difficile erit sal quoque fixum elicere. Hoc tamen probe notandum, neque Salia, neque ol. fœtidum, neque spiritum, neque extractum, vires tantas exserere; quantas radix porrigit, digito quasi monstrante viam, radicem Parreiram agere tota substantia, uti in Scholis Galenicorum loqui amant, de quibus mox fusius.

Licet enim non affirmare ausim cum veteribus, dari remedia, certæ cuidam parti vel visceribus tantummodo dicata, cum id circulationi sanguinis repugnet, non tamen hoc negandum putarim, extare medicamenta, quæ huic vel illi parti corporis magis vel minus amica sint, cum hoc dependeat a varia & diversa partium solidarum structura, tam quoad poros intro foras & foras intro spectantes, quam quoad stamina & fibrillas, ex quibus constant & contextæ sunt, itemque quoad fluida in illis circulantia & fluentia; & hinc quoque medicamenta diversos edere in partibus diversis effectus, quis ambiget? Hanc vim specificam veteres temperiem dixere, recentiores crasin, texturam, a varia particularum modificatione dependentem, sive a figurarum varietate. Nemo hoc hodie ferme negat, nec Antiquitas negavit. Sic enim sentit Hippocrates,

A quo,

A quo, ceu fonte perenni,
cuncta Machaoniis arva rigantur aquis.

Δεῖν δέ μοι δοκέει καὶ ταῦτ' εἰδέναι, ὅσα τῷ ἀνθρώπῳ παθήματα ἀπὸ δυναμίων ἔρχεται, καὶ ὅσα ἀπὸ χημάτων. Λέγω δὴ τὶ τοῦτο, δύναμιν μὲν εἶναι, τῶν χυμῶν τὰς ἀκρότητάς τε καὶ ἰσχῦς. Σχήματα δὲ λέγω, ὅσα ἔνεστιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. *Oportere autem mihi videtur & hoc novisse, qui affectus hominis a facultatibus veniant, & qui a figuris. Quod dico, hoc est: Facultatem scilicet esse, humorum summas vires. Figuras vero intelligo, quæ insunt in homine.* Libr. de vet. Med. XXXIX. 146. Exemplis deinde aliquot dilucidata hac propositione, tandem concludit t. XL. 157. f. ταῦτα δὲ πάσχει διὰ τὴν φύσιν τοῦ χήματος. *Hæc vero patitur ob naturam figuræ.*

Naturæ solertissimus Mystes Plinius Libr. XXII. c. 24. sequentibus eandem rem exprimit verbis: *Est & ratio subtilitatis immensæ a Platone descendens: corpusculis rerum lævibus, scabris, angulosis, rotundis, magis aut minus ad aliorum naturam accedentibus; ideo non eadem omnibus amara aut dulcia esse.* Videmus sic, quam blande veteres conspirent cum recentioribus. Hoc vero opus, hic labor erit, particularem inter se coordinatarum minimarum dispositionem & nexum velle eruere, eorumque numerum, proportionemque inter se determinare ad amussim, quæ ob exilitatem suam, nostrorum effugiunt qualemcunque sensuum aciem, hoc, inquam, artis opus, in quo tantum votis locus, labor omnis hucusque irritus, perscrutatio manca, mutilaque. Ad internum igitur principium, formam, vel ideam formalem, vel formam idealem, recurrere si quis velit, libet, licet. Ὀυ κρινοῦμαι τῶν δέ σοι τὰ πλείονα, ut cum Euripide loquar in Medea: Simus contenti, quid sensiles facultates hac de specifica virtute & efficacia radicis nostræ nobis manifestant, & per chemicam analysin illustrant. Quicquid igitur in omnibus renum & vesicæ affectibus auxilii porrigit, quicquid in hydrope præstat, quicquid virium aliis in morbis leniendis ministrat, ceu optimum diureticum; hoc peragit *partim particulis suis*

salinis tam volatilibus quam fixis; quibus (1.) glandulas & siphunculos renales fistulosos que tubulos, per quos tanquam minutissima filtra & spongiolas urina secerni debet, materia tenaci viscosaque infarctas & angustatas incidendi vi aperiunt, abstergunt, urinæque separationem promovent. (2.) Fermentum renum fracidum, acrimonia volatili urinosa destitutum & plane iners, disponunt ad promovendam copiosiorem separationem, quod in cachecticis dispositionibus, imprimis vero illa hydropis specie, quæ, teste Nobiliss. Dn. ab Helmont, renum vitio contingit, in quibus urina fluit pauca, licet ægroti multum potent, fieri solet, hoc in affectu particulæ salinæ radicis nostræ ad urinæ excretionem stimulant, & partes heterogeneas sanguinis evehunt. (3.) Dum aquæductus illi, qui ad colligendum aquas, tota domo defluentes, & demittendum in vesicam, velut in cisternam, destinati sunt, (ureteres innuo,) vel singuli, vel ex una parte, materia tenaci viscidaque quoque turgidi infarctique sint, ut debito officio fungi haud queant, viscidam materiam fundendo, aperiendoque & ad vesicam præcipitando, has vias iterum permeabiles reddunt. Quis non in miram hanc particularum salinarum radicis nostræ vim diureticam sequenti Epigrammate ludat, illamque loquentem quasi introducat:

Sæpius obstructis renum canalibus arctis,
Ad fontes refluunt flumina salsa suos.
Prodigium infelix! vicinis undique membris
Turbatur totis & trepidatur agris.
Quid vos ignavæ, (sic increpo) sistitis undæ?
Mecum ite, en vobis rumpere claustra paro.
Rumpo, patent; notusque suas vehit alveus undas,
Lætantur magno membra levata manu.

(4.) Spiritum porro dictum Gorgonium,
qui saxea reddit
Corpora, qui totis inducit marmora rebus,

in

in renibus ſtabulantem, arenulasque & ſabulum cum muco viſcido compingentem inque lapidem coagulantem & efformantem, ſalinæ quoque Parreiræ particulæ deſtruunt, & ulteriori calculorum geneſi obicem ponunt.

Vidimus efficaciam *ſalinarum*: nunc quid *ſulphureis, oleoſis, balſamicis, mollibus, dulcibus, reſinoſis, glutinoſis particulis* agat & præſtet, examini ſubjiciemus. His (1.) ſalia acria imprimis ſalſa involvit & deſtruit, præſente quippe calculo urina acrior evadit & ſalſior, hinc criſpationes, & dolorificos meatuum ſpaſmos, eorumque anguſtias inde productas abigit, ut ſoluta criſpatione ad debitam amplitudinem viæ antea arctatæ redeant, id quod veteres laxare & lubricare vias calculoque viam parare dixerunt; imprimis (2.) particulæ dulces mollesque & reſinoſæ, amaris immixtæ, aptæ natæ ſunt ad ſalſedinem urinæ temperandam; quid enim ſalivæ ſalſedinem magis corrigit, quam liquiritia, paſſulæ &c. Accedit, quod dulcia ſemper habeant quandam γλισχρότητα & viſcedinem ob intimiorem particularum ſulphurearum nexum & cohæſionem, quibus ſimul abſtergunt & lubricant, ac particulas ſalinas involvunt, inviſcant, doloresque demulcent, anodynique vices ſupplent; non abſimili modo ac Gummi Arabicum, quod ceu præſentaneum in calculi doloribus remedium Curioſiſſ. & Rever. P. Boccone commendat.

Vt taceam, vi quadam ſpecifica, quæ a nobis determinari nequit, hanc quoque Parreiram noſtram in comminuendo calculo efficaciam ſuam exerere, cum & menſtrua proſtent, omni corroſivo deſtituta ſapore, imo plane inſipida, quæ ſuccis corporis noſtri admixta, & circulationis lege renibus ingeſta promte in calculos renales irrumpere, eos aggredi, maſſamque coagmentatam, inque lapideam duritiem concretam diffringere & comminuere poſſint; haud aliter ac

Gutta cavat lapidem, non vi, ſed ſæpe cadendo.

Vbi tamen non negandum, optatum certe medicamentorum lithontripticorum insipidorum successum, utplurimum a lapidis qualitate dependere; quod si tophaceum reppererint, feliciorem certe effectum expectabis, quam in siliceo. Congessit hanc circa materiam plurima apud alios plane non reperiunda, & intacta, omnigenæ eruditionis abyssus Cl. Salmasius, seculi miraculum, in interpretat. Aphorism. Hippocrat. 79. sect. 4. de Calculo. Inter remedia illa lithontriptica non corrosiva ac pene insipida choream ducit pulvis Nephriticus Magnifici quondam Præsidis Academiæ nostræ, νῦν ἐν ἁγίοις, Volkameri. Timæanum porro in calculo evporiston, & succus betulæ, quorum virtutem in comminuendo calculo, si quis negare velit, experientiam tot Excellentissimorum Practicorum habebit contradicentem. Meminisse quoque juvabit liquoris illius (cujus Generosiss. Dn. Boyle Tract. de Specif. remed. cum corpuscul. philosoph. concord. prop. 1. mentionem injecit) adeo debilis, ut integrum etiam ejus poculum absque noxa ebibi possit, & nihilo secius in durissima corpora, ut lapides, imo metalla quoque, fortiori modo agat, quam ipsa menstrua corrosiva. Eundem effectum expectes in calculo ex infuso lapidis Hispanice dicti *Pedra quadrata*, a Nephritico lapide plane diversi, effluviis haud sensibilibus prægnati, cujus notitiam sequenti optata occasione obtinui.

Cum *Invictissimus Imperator, Hispaniarum & Indiarum Monarcha, Dominus noster Clementissimus, CAROLVS, ordine Cæsarum SEXTVS, rebus gestis MAGNVS, Virtutibus Christiano Principe dignissimis MAXIMVS, quem DEVS servet, sospitet, tueatur triumphisque cumulet,*

let, post Coronam Francofurti ipsius sacrato Capiti impositam, factamque Imperii inaugurationem nuper, Vrbem nostram inter lætissimos applausus & ardentissima vota transiret, ac inclytum Senatum civesque jurejurando in fidem reciperet, obtigit, ut Illius *Machaonem fidissimum* & in prosperis æque ac adversis, per terræ marisque tractus individuum comitem adire, ejusque mihi favorem conciliare licuerit. Est is *Vir Excellentissimus Dn. D. FACKHIVS, Sacr. Cæsar. Majest. Consiliarius & Personæ Sacr. Medicorum Princeps*, qui inter alia luculenta satis humanitatis & benevolentiæ erga me documenta retulit, sibi in Hispania calculi doloribus excruciato, aliis nihil proficientibus, hoc ex remedio, *Pedra* nempe *quadrata*, paratum *Infusum* profuisse, illud dolores sedasse, calculumque eliminasse. In Ephemeridibus Venetis, *Galleria di Minerva inscriptis*, Tom. V. part. X. p. m. 271. mentio etiam fit lapidis, cui Excell. Hector a Valle nomen *Pietra Quadra* imposuit, vires ejus in partu difficili, fœtuque mortuo expellendo his verbis recensens: *Diedi in acqua d' Artemisia e Melissa la infusione della detta Pietra Sfregolata, ad un Gentildonna, che soleva stentare fino alle Agonie in partorire, e partori felicemente. Ad altre due la diedi in acqua di Gigli bianchi, e di dittamo Cretico con evento fortunato.* i. e. Exhibui in infuso „ aquæ Artemisiæ & Melissæ dictum lapidem comminutum „ (de petra quadra illi sermo) fœminæ cuidam nobili, partus „ doloribus agonizanti, quæ feliciter in dias luminis auras fœ- „ tum protulit. Aliis duabus in aqua liliorum alborum & di- „ ctamni Cretici dedi, felici cum successu. „ Sed plura de hoc lapide in peculiari dissertatiuncula egimus. Vt alia omni corrosiva vi destituta Eithontriptica silentio prætercam.

Posuimus his hactenus adductis, uti spero, fundamentum, quod vera ratio & experientia non refellet, cuique plurimi effectus radicis nostræ laudatissimi, quos in Praxi promit & prodit, possunt inædificari: Hæc enim specialissima vis

diuretica in noſtra latens radice tot ac tantis aliis palmam præripit. Nihll apud Practicos frequentius reperies, quam cautelas & querelas de diureticis in omnibus renum & veſicæ morbis ſæpius infauſte exhibitis; dum enim morbum tollere debent, potius ægrum tollunt, dolores inflammationesque ſæpius augent & inducunt. Nil horum incommodorum a temperatiſſima radicis noſtræ craſi metuendum. Conſentientem habemus Dn. Helvetium: *On a jusqu'icy emploié un grand nombre des remedes contre les Maladies des Reins & de la Veſſie; les diuretiques ſont ceux que l'on a le plus mis en uſage: mais l'experience a fait voir, que dans beaucoup d'occaſions ils ont eſté plus nuiſibles qu'utiles. Ils ont cauſé quelquefois des deſordres aſſez facheux, pour faire apprehender, de s'en ſervir en toutes rencontres, parce que chariant trop de Matieres à la fois, & precipitant trop abondamment les urines, il cauſoint des ſupreſſions entieres & des douleurs extrêmes & continuelles. Cependant on eſtoit ſouvent obligé de tenter ce ſecours malgré, qu'on n'en eût, parce qu'on n'en connoiſſoit pas de meilleur; mais depuis peu d'années qu'on a decouvert l'uſage de la Racine de Parera brava, on n'eſt plus dans le même embarras. Ce remede n'eſt point ſujet a des pareils inconvenients, c'eſt un ſpecifique contre toutes les maladies des Reins, & de la Veſſie qui ſont curables. Il agit avec tant de douceur, qu'il n'y a point d'occaſion ou l'on ne puiſſe l'employer ſans en craindre de mauvaiſes ſuites; & on peut comparer ſes effets aux éffets ſpecifiques du Quinquina, de l'Hypecacuana, & de l'Alun. J'ai vu de malades, qui apres en avoir uſé, ont rendu de pierres groſſes comme des olives & ſe ſont par la garantis de la Taille; cependant cet éfet n'eſt pas toujours certain, il reuſſit aux uns & ne „ reuſſit pas aux autres.* i. e. Varia hucusque ad debellandos „ renum & veſicæ morbos adhibita fuere remedia; ex qui„ bus diuretica in frequentiorem protracta uſum; ſed ex„ perientia rerum magiſtra docuit, in plurimis caſibus plus „ nocuiſſe illa, quam profuiſſe. Sæpius enim anſam præ-

„ buêre

buêre funestis symptomatibus, ut cautius mercari didice- „
rint Practici, semper & ubique illa exhibere ægris, materiam „
quippe peccantem simul & semel eliminando, urinamque „
copiosius justo præcipitando, omnigenam suppressionem, „
doloresque intensissimos continuosque produxerunt. In- „
terim defectu meliorum, his auxiliis uti coacti fuerunt, us- „
que dum ab annis non multis, radicis Parreiræ bravæ in- „
troducto & patefacto usu, huic obviam itum difficultati. „
Hoc enim remedium similibus & recensitis incommodis ca- „
ret, specificum quippe in omnibus renum & vesicæ mor- „
bis, qui curam admittunt, pharmacum. Tam blande, „
tam leniter virtutem & vires suas promit, ut nulla pla- „
ne se offerat occasio morbi, cui sine ullo metu ac hæsi- „
tantia non exhiberi possit. Effectus, quos, exerit laudatissi- „
mos, effectibus specificis Chinæ Chinæ, Hypecacuanhæ „
& aluminis perquam similes sunt. Visui sese obtulerunt „
ægroti, qui post usum hujus radicis, lapides magnitudine „
olivarum fructus æquantes, excreverunt, ab imminente se- „
ctione calculi immunes sic redditi. Non idem tamen sem- „
per effectus, cum huic individuo citius medeatur, quam al- „
teri.„ Eandem sententiam fovent duumviri Brasiliensis Histo-
riæ, Piso & Marggravius; ille Histor. Brasil. de Facult. simplic.
libr. IV. p. 95. *Renum, ureterum & vesicæ obstructionibus mede-
tur. Vsque adeo calculi expellit materiam, ut magnates Lusitani
aliud nullum medicamentum huic prætulerint.* Addit edit. secund.
p. 312. *Radices imprimis illæ, quæ jam plane adoleverunt, humori-
bus serosis movendis, & calculis frangendis dicatæ sunt, quæ vero
primo natæ frondes & sarmenta, morsibus serpentum medentur.* Hic
vero Histor. Plantar. Brasil. libr. I. c. 13. *Radix contra calculum
excellentissima, & est illa, quam Lusitanus dabat Dn. van der Dus-
sen, optimo successu.*

PAR-

PARREIRAE USUS, PRAEPARATA ET DOSIS.

PErlustratis Parreiræ bravæ viribus, indigitatoque agendi modo ac explicata facultate, superest, ut qua medicamentorum forma, quo apparatu, qua dosi, commode exhibeatur, aliisque aggregetur medicamentis, nunc doceamus. Modum, quo in Brasilia Lusitaniaque ægris porrigunt, Dn. Helvetius, *dans la Traité des Maladies les plus frequentes, & des remedes specifiques pour les guerir &c.* p. 96. sistit sequentibus verbis: *La maniere de s' en servir dans le Bresil & en Portugal, est de faire bouillir une once de cette racine batué & effilée, avec un gros de Sel Ammoniac dans une Pinte d' eau. Lors qu' elle a fait cinq ou six bouillons, on la retire du feu, & on la laisse infuser jusqu' a ce qu' elle soit froide. On passe la liqueur, & le malade en boit ensuite un verre de quatre heures: on en peut donner aussi en substance:* h. e. *Modus, quo hoc remedio in Brasilia Lusitaniaque utuntur, hic est. Radicis Parreiræ contusæ unciam unam, cum Salis Armon. drachma in mensura aquæ decoquunt, cum aliquoties ebullierit, ab igne removent, & ulteriori extractioni, frigorique exponunt. Bibat de hoc filtrato liquore haustum, singulis quatuor horis repetendo. In substantia quoque exhibetur radix.* Subjungimus Helvetio Cl. Pisonem de Facult. simpl. Libr. IV. c. 54. p. 95. Edit. I. *Radix in taleolas secta, perque aliquot dies sub dio in liquido convenienti macerata, vim suam illi communicat, nec ingrato adeo sapore aut cerevisiam, aut vinum, quo diluitur, imbuit, quin potus ordinarii loco ægri illo utuntur, quod renum, ureterum & vesicæ obstructionibus medeatur. Usque adeo calculi expellit materiem, ut Magnates Lusitani aliud nullum medicamentum huic prætulerint.*

Cum hodie omnibus fere θερμοποσία familiaris, plurimique in Thee illo Sinensi & delicias & sanitatem venentur, tædioque fastidiant decocta, hanc radicem Parreiram, foliis Acmellæ

mellæ maritatam, vel ſpeciebus decocti Nephritici Foreſti a Zwölfero correctis immixtam, ſummo exhibui emolumento; nec facti fere pœnituit unquam, cum inexpugnabiles calculi dolores, evacuatis aliquot Thee hujus ſpecifici calicibus, domitos ſæpe viderim. Ratio in promtu; quippe particularum motum exagitans calor mediante aqua, devicta ejus cruditate, non tantum vires ſpecierum, quibus ſuperinfuſa mobiliores & ad extractionem aptiores arripit ſibique aſſociat, ſed etiam corporis humoribus immixtas, lege circulationis ad obſtructiones defert, calore blando eo facilius feliciusque reſerat, viſcidum reſolvit, acrimoniam temperat, & per vias debitas eliminat. Velim tamen in delectu *Acmellæ* vel *Chryſanthemi Bidentis, ſive Bidentis Zeilanici fl. luteo lamii folio*, (cujus figuram elegantiſſimamque deſcriptionem & vires Cl. Dn. *Breynius* in *diſſert. Botanico-Medica de Radice Gin-Sem & Acmella* exhibet) caute quis ſe gerat, cum & pretio & viribus nimium differant. Jungimus Acmellæ Ceylonenſi, Chilenſium Clinclin, ſive Polygalam cæruleam anguſtis & denſioribus foliis, quam polygala vulgaris C.B. quæ Planta potentiſſimi diuretici in infuſo vices ſupplere prædicatur a R. Patre Feuillee dans le Journal des obſervations phyſiques & Mathematiques p. 721. Idem Vir doctiſſimus nimius fere eſt in prædicanda vi lithontriptica Alkakengi amplo flore violaceo, cujus fructus aliquot in aqua communi contriti vel in vino albo contuſi exhibiti, incantamenti inſtar urinam calculumque pellere creduntur, l. c. p. 724. Differt tamen hic Chilenſis fructus toto cœlo ab Alkakengi Mexicano, quem deſcripſit Joh. Terentius Not. in Nard. Ant. Recchi Libr. VIII. c. L. p. 296.

Cum dolores calculi ſæpius adſtrictam alvum comitem habeant, decantatiſſimum illud *linum Catharcticum*, quod nunc curioſorum practicorum animos allicit, huic radici admixtum, & inſtar Thee ſpecifici, infuſi æmuli exhibitum, indicationibus ſatisfacit omnibus.

Quod *linum Catharcticum* concernit, ὡς ἐν παρόδῳ hoc addere libet, vocari illud ab Anglis *Millemountain*, teste Meretto in Pinace, & videtur esse Chamælinum Clusii, vel linum pumilum, sive potius minimum Bauhini; & parvitate sua floribus albis exiguis, vasculis lini caniculatis, & vi catharctica abunde ab aliis linis distinguitur secundum Excell. Rajum in Synops. method. Stirp. Britann. p. 221. & Sam. Dale Supplem. Pharmacolog. p. 211. seqq. & Chabræum, qui sub nomine lini minimi flosculis albis, sive Alsines vernæ glabræ describit: Stirp. Sciagraph. p. m. 480. Vid. Sibbaldus Prodr. Nat. Hist. Scot. p. 56.

Easdem pene vires ac linum catharcticum promit Herba Gvilno Chilensium, innocuum plane laxans, omni conveniens ætati omnique sexui, cujus infusum nil quoque nauseabundi habet, quam novam plantam describit & delineari insuper fecit sub nomine Graminis Bromoidis catharctici jam laudatus Rev. P. Feuillee, l. c. p. 705. Forte hoc gramen est subtile & delicatum illud, cujus meminit Rev. P. Alonso d' Ouaglie in relatione historica Regni Chili, quod in aqua pariter decoctum, & calide haustum stupendas vires exserit, introrsumque educit. Vid. quæ de Musco cathartico habet Excell. Borrichius in Act. Med. P. I. Observ. 66. p. 126.

Quod si ventriculus aquam simplicem abhorreat, cerevisiæ incoquatur, vel sola Parreira, vel cum *semine Dauci*, quod remedii genus admodum salutare erit. Quod si cum *succo Betulæ* combinentur, & in cerevisia fermententur, medicamentum exurget inde, quo in calculo debellando vix melius ullum. Vid. de Cerevisia leptomera, ceu optimo calculi prophylactico, Illustr. *Charlton.* diatrib. de Lithias. p. m. 176. Act. Hafn. P. I. Observ. 19. Vel coquatur parreira in vino cum gramine cruciato, ab Alpin. de Plant. Aegypt. c. 40. & Bontio Hist. natur. & Medic. Ind. orient. L. VI. c. 52. descripto, eleganti certe efficacique diuretico, cujus meminit Bontius sequentibus:

Gra-

Gramen ego quamvis vociter vilissima planta;
Sed tamen in morbis notus me prætulit usus,
Qui renes dire vexantque dolore vesicam.

Vid. de hoc gramine pariter Nieuhofium en syne Gedankwaerdige Zee en Land-Reisen in Fol. p. 250.

Exhibetur præterea radix Parreira *in substantia*, ut loqui amant ἰατρῶν παῖδες, in *pulvere subtilissimo*, de quo Dn. Helvetius l. c. *On en peut donner aussi en substance. La dose est d' un demie gros & quinze grains de sel Ammoniac, qu' on reitere de quatres heures en quatres heures, jusqu' a ce qu' on soit soulagé.* h. e. Etiam in substantia ægris exhibetur ad drachmam semis „ cum quindecim Salis Ammoniaci granis, quod repetitis vi- „ cibus post 4. horarum spatium, usque dum æger levamen „ sentit, fieri solet. „

Certe crebriori usu edoctus, *Parreira brava* hoc cum *cortice Chinæ Chinæ*, *ligno Quajaco* aliisque plurimis vegetabilibus commune habet, ut in simplici *pulvere* vel in *Infuso* & Thee specifico exhibita felicius operetur, quam spiritus acidulus ac oleum empyrevmaticum destillatione prodiens, Essentia cum spiritu appropriato alioque menstruo apto parata, aut similia ex cortice Chinæ Chinæ & Quajaco composita remedia, quod clare innuit, in textura specifica medicamentosam vim harum simplicium consistere. Vid. Excell. Lipsiensium Aesculapius ὁ πάνυ *Bohnius, in aurea dissert. de Medicamentorum Chymicorum & Galenicorum præpollentia dubia.* §. LXIV. p. 56. *Dn. Pomet l' Histoire generale des Drogues Livres* 2. Chap. XIV. p. 69. *pulverem parreiræ* in vino exhibet, mane ventriculo vacuo. Loco Salis Armon. quod Dn. Helvetius pro stimulo addit, in nonnullis casibus *Sal amarum catharcticum Ebshamense* ex voto substituitur, de quo prolixe egit *Clariss. Dn. Nehem. Grevv in peculiari de hoc Sale amaro catharctico Tract. Londin. 1685. impresso* & Dn. Helvetius in libr. sæpius citat. Traité des Maladies p. 80. Si conjecturæ experimentisque locus, an non ex aquis lacus Cei-

censis in Moravia tanto infectis amarore, quantus in gentiana & felle animalium vix reperitur, sal hoc æmulum salis Angliæ Ebshamensis parari possit, curiosis regionis istius indagandum relinquo. Adeo enim nitro scatet, ut ex ℔vj. hujus aquæ aliquot Nitri uncias extraxerit *diligentissimus Jordanus in descript. Aqu. medicat. Moraviæ.* Meminit & hujus aquæ summe amaricantis *Excell. Hertodt in Tartaromastig. Morav.* Quod si *Tartarum nitratum* Parreiræ nostræ admiscueris, vix ulli pharmaco antinephritico palmam cedet. *Millepedes* quoque Parreiræ socientur felici successu, quippe urinæ suppressiones aliquoties incantamenti instar hoc remedio sustuli; sed porrigendum in optato illo momento, quo natura se solvere gestit, qua obluctante & renitente κενεὰ πάντα.

Optime eidem radici durantibus spasmodicis illis tensionibus dolorificis cinnabarina junguntur, ceu tutissima anodyna; ab *opiatis* enim cavendum in leniendis doloribus nephriticis & arthriticis, cum sæpius his in casibus narcotica vis opii in necroticam degeneret; quod Excell. Stahlius, judiciosissimus cautelarum practicarum promus condus, annotavit, intra exiguum temporis spatium sex hoc malo laborantes ab opiatorum usu paucis horis aut diebus periisse. *Certe opiata sic exhibentes faciunt ægrotanti, quod evnuchi Artaxerxis faciebant Hamani. Cujus quidem faciem tegebant tanquam subtracturi oculis & iræ Regis; interim & Regem verbis inflammabant, & Hamanem mentione patibuli, Mardochæo erecti, in sublime perniciter agebant.* Ester. 7. v. 8. 9. 10. ceu festive scribit Leydensis gloria Pindi.

Spiritus ex radice Parreira destillatus aliquoties exhibitus sudorem potius movit, quam urinam; sed mirari desii, cogitans, quod diaphoretica modaliter a diureticis differant; quippe a diaphoreticis M. S. movetur vehementius, & a centro ad peripheriam corporis largiori in quantitate pellitur; a diureticis vero non æque, quæ potius blande movendo sanguinem,

guinem, ad interiores partes, & consequenter etiam ad renes propellunt. Hinc diaphoreticis sæpius exhibitis & sero jam imminuto, diuretica non conveniunt.

De Sale volatili & fixo jam in examine Chymico dictum, quod si illud Sal volatile anxie quoque desideres, obtinebis vel *methodo Excellentissimi Wedelii*, communis Germaniæ in studio medico Præceptoris, vel *Helmontiana*, per longam olei fœtidi cum sale fixo in blandissimo calore circulationem & subsequentem sublimationem. Ego vero radicem ipsam huic per ignis violentiam extorto remedio, longe prætulerim: habebis hoc tamen modo, si exoptes.

Dn. Helvetius ex hac radice Balsamum conficit, ut eo melius in expeditionibus bellicis & suscipiendis itineribus secum vehi possit. En! Balsamum ipsissimis Auctoris verbis libr. cit. pag. 99. *Prenez de l'Huile de Scorpion composée, suivant Mathiole, une livre : la Baume de Copayvé cinq Onces : du Baume de Soulphre Therebentiné quatres onces : du Stirax liquides deux onces : de la Cire jaune six onces : de la Racine de Parrera brava en poudre subtile une demie livre : du sel Ammoniac deux onces : d'excellent vin d'Espagne deux livres. Faites bouillir le tout a petit feu, en le remuant toujours avec une spatule de bois jusqu' a l'evaporation entiere du vin ; ensuite ôtez le tout du feu, & passez le Baume chaud â travers une etamine avec une forte expression; & quand il sera a demi refroidi, vous y ajouterez trois onces du baume de Perou noir, que vous mélerez bien avec la spatule. Lorsque tout sera froid, vous le mettrez dans un pot de Fayance bien bouché. La dose est d' un demi gros, & on peut retrancher la cire, si l' on veut. Balsamum Parreiræ Helvetii:* ℞. Ol. Scorpion. compos. Matthiol. ℔j. Bals. Copayb. ℥v. Sulph. Thereb. ℥iv. Styrac. liq. ℥ij. Cer. flav. ℥vj. Rad. Parrer. brav. subtiliss. pulveris. ℔ß. Sal. Ammoniac. ℥ij. Vin. Hispan. optim. ℔ij. lento igne omnia coquito, lignea spatula semper agitando, ad totalem Vini Hispanici evaporationem usque. Hoc facto ab igne removeto,

per textum cilicinum expreſſione forti facta Balſamum trajicito; cum aliquantulum deferbuerit, addito Balſ. Peruv. nigr. ℥iij. ſpatula lignea probe miſcendo & agitando. Cum omnia frigore condenſata, vaſi fictili Faventino, probe obturato, immittito. Doſis hujus Balſami drachmæ ſemis pondus erit. Cera, ſi placuerit, omitti poteſt.

Vires hujus Balſami ferme hyperbolicæ; in hydrope naſcente illud quoque commendat Helvetius ob diureticam vim, præmiſſis tamen univerſalibus; quo facto doſis Balſami exhibetur, & ſingulis 4. horis repetitur, involuta cruſtulæ ſaccharatæ, ut deglutiatur promtius. Aſſumpto hoc pharmaco, hauſtus vini albi, vel ptiſanæ aperientis ſtatim exhibendus. Quatuor diebus remedii hujus uſus continuandus, quinto æger pulvere febrili purgandus; die poſt aſſumtum purgans, & quatuor diebus ſequentibus Balſamum iterum exhibetur. Quodſi durante & continuato Balſami hujus uſu nil æger levaminis ſentiat, nec urina profluat largior, ab ulteriori uſu abſtinendum, indeque concludendum, malum vel difficulter vel plane non tolli poſſe. Hæc de Balſamo ſuo Helvetius; qui inſuper addit, hoc pharmacum eandem in averruncandis calculi malis exſerere vim ſpecificam, ac China Chinæ in febribus, Ipecacuanha in dyſenteria, & Alumen in Hæmoptyſi.

Paravimus inſuper ex hac radice, more hactenus recepto, *Eſſentiam duplicem* pro varietate cauſæ morbificæ; & quidem in cauſa vulgo frigida dicta, ubi malum ab acido viſcido utplurimum proficiſcitur, cum Spir. Tartar. vere volatili extrahitur haud certe contemnendi uſus, cujus doſis a gutt. 20. ad drachmam ſemis in Thee ſpecifico, vel aqua ad calculum e nucleis, alioque vehiculo. Eſſentia quoque confieri poſſet in eodem caſu cum Spir. Acmellæ ex India allato, qui paſſim in officinis proſtat; non tamen ſponſor extiterim ulli, acmellæ folia cum ſilice maſticata, eundem emollire, præſertim cum

ſæpius

ſæpius jam laudati Cl. Breynii expectationem circa hoc experimentum eventus eluſerit. Hæc autem erit *Eſſentia Parreiræ bravæ tartariſata volatilis* : ℞. Raſ. Rad. Parreir. brav. ℥ß. ſpir. tart. ſal. volat. imprægn. ℥iv. f. l. a. digeſtio & filtretur. Etiam *Eſſentia compoſita* ſequenti modo parari poterit. ℞. Raſ. Rad. Parreir. brav. ℥ß. G. Lign. Quajac. ʒß. Tinct. Tart. compoſ. ℥iv. f. ſ. a. digeſtio & filtr. add. ol. lign. Saſſaf. deſtill. gutt. viij. M. Cum autem diuretica, calida præſertim, calidis & ſiccis affectibus laborantibus minime conveniant, hinc eſſentiam Parreiræ bravæ præparare juſſi, cum menſtruo meo nitroſo caſtoriſato, divino certe medicamine; conducet quippe hæc eſſentia melius bilioſis:

Nam calidi plus eſt illis, quibus acria corda
Iracundaque mens facile effervescit in iram,

ſecundum *Lucretium*. *Eſſenta Parreiræ bravæ Nitr.* ℞. Raſ. Rad. Parreir. brav. ℥ß. Spir. Nitr. dulc. Caſtoriſ. ℥iv. f. ſ. a. digeſt. & filtr.

Quod ſi quis *Extractum Parreiræ* deſideret, illud obtinere poterit, modo Cl. Friendium in Prælect. Chymicis non conſulat; ex hujus enim mente & hypotheſi, tanquam rigidi nimis Cenſoris, *Extracta ob partes ſubtiliores avolantes & in abſtractione diſſipatas ad medicos uſus nil conferunt. Si vero quis partium craſſarum & magis inertium delectum facere velit, eas nulla alia apparatus ratio æque feliciter ſuppeditat. Ita ut ea, quæ a Chymicis tantopere venditantur Extracta, ſi vires medicas ſpectes, non tam pharmaci loco, quam vehiculi, ſi ita loqui liceat, habenda ſint.* Hæc Friendiana ſi non tangant quempiam, & extractum ex Parreira brava obnixe petat, en compoſitum habebit & ſimplex. *Extractum Parreiræ bravæ reſinoſum.* ℞. Rad. Parreir. brav. ℥ij. extrah. c. Spir. Vini Auſtriac. rectificatiſſ. ℥xij. Tinct. abſtrahatur ſ. a. ad conſiſtentiam Extr. reſinoſi. D. ad uſum. Spir. abſtractus ſignetur Spir. Vin. Parreir. brav. Reſiduum radicis coqu. in aqua fontan. clarificetur & inſpiſſetur ad conſiſt. extr. aquoſ. pro pilulis & potionibus. Ex Spir. Vin. Parreir. brav. & extr. ejusd. radicis parari poterit ſequens Eſſentia compoſita Parreiræ. ℞. Extr.

rad.

rad. Parreir. brav. Myrrh. balsam. nostr. an. ʒj. Spir. Vin. Parr. brav. ℥iv. f. solutio. D. ad usum.

Dosis radicis nostræ, uti jam supra annotatum, ad pondus drachmæ dimidiæ, scrupulorum duorum, imo drachmæ unius, si sola, nullo admixto stimulo, in pulvere subtilissimo exhibeatur. Exacte enim definiri dosis nequit, cum natura a natura, regio a regione differat. Satius est peccare in defectu quam excessu.

Et hoc quoque circa usum Parreiræ nostræ monendum duxi, quod de diureticorum abusu notavit gloria Germanorum „ Practicorum Beatus *Ettmüllerus* noster; ubi nempe ad tem„ pus frustra adhibita fuerint medicamenta, subsistatur, & fe„ riæ quasi permittantur naturæ, ne illo usu nimio, plus quam „ par est, ad renes moveantur cruditates, quod observatione Epiphanii Ferdinandi illustrat. Non possum continere calamum, quin colophonem additurus verbis acutissimi Antoni„ dæ de Sapient. Med. §. 25. finiam: Sæpe nulla res magis ad„ juvat laborantem, quam tempestiva abstinentia, non jam „ dico a cibo, sed medicina. Audiant, qui interesse honoris „ sui arbitrantur, ne qua visitatio transeat sine Recipe. Ali„ quando sola dies & quies ut graves morbos sanant, sic ma„ gnos motus sedant. In alimentis varietas delectat, in me„ dicamentis paucitas. Sicuti in Ethicis idem vagus & vanus „ est, ita in medicis *præscriptor immodicus fit proscriptor exitio„ sus*.

VSVS PLANTAE CAAPEBAE ET
RADICIS NOSSA SENHORA.

HActenus Parreiram bravam examini subjecimus; restat, ut paucis Caapebæ plantæ ejusque foliorum usum, radicisque nossa Senhora dictæ specificam contra morsum serpentum vim admirandamque efficaciam sistamus.

Omnes

CIPO DE COBRAS
ERVA DE NOSSA SENHORA

Omnes equidem plantæ partes in id amice conspirare videntur, ut deleterium a serpentibus aliisque veneno nocentibus rebus corpori ingestum virus abigendo, pristinam restituant sanitatem : mutuemur in hanc alexiteriam plantæ hujus vim versus illos, quos nitidissimus Poëtarum Anglorum Coulejus fudit:

Quid quod serpentum furialia pello venena,
Et mea serpentes dia venena necant.
Illos subtili ferit arcanaque sagitta,
Et perimit cæco vulnere tristis odor.
Sic, Pater arcitenens! victum Pythona fuisse
Arbitror, & succis illita tela meis.

Folia Caapebæ Marggravius Histor. Plantar. Lib. I. c. 13. p. m. 26. memorat, singulare esse remedium contra morsus venenatorum animalium, ut serpentum, tam in hominibus quam brutis, si morsui paulum contusa imponantur ; curantur enim morsus sine ullo alio medicamento. *Succum foliorum Caapebæ* & Cajatiæ in morsu venenatissimo anguis Ibobocæ, a Lusitanis Cobr. de Corais dictæ, laudat Piso de Venen. eorumque antidotis L. 3. p. 43. edit. 1. nam edit. 2. p. 278. vocatur Anguis Cobra de Coral. Sanatur, inquit, morsus emplastro e capite serpentis concinnato, & efficaciter apposito. Pulvis plantæ Nhambi & succus foliorum Caapebæ & Cajatiæ vulneri instillatus extrahit virus. Binæ hæ plantæ *Cajatia* & *Caapeba*, in eundem scopum alexiterium collineant, eodemque insigniuntur nomine, nempe *Erva des Cobras*, licet diversissimæ sint. Caapeba enim planta scansilis, Cajatia vero sive Caacica humi depressa repens plantula, lactescens instar Esulæ, foliis Menthæ non dissimilibus, cauliculis ad rubedinem vergentibus, radicibus miniatis, ex Pisonis descriptione de Facult. simplic. l. 4. p. 102. Cum igitur nomen hoc Erva de Cobras binas complectatur plantas, nescio, quam inter vulneraria nominet modo laudatus Piso de Medic.

 Brasil.

Brasil. Lib. 2. c. 20. de Vulner. & Vlcerib. Abutuntur tamen & pulv. *Herbæ Caapebæ* & Nhambi sceleratissimi homunciones in Brasilia, dum ex succo jam venenato Manipueræ studio asservato, ad totalem putredinem usque altiorem corruptionis & toxici gradum, ex vermiculis inde pronascentibus, (qui Tapuru ipsis dicuntur) quærunt, iisque in pulverem redactis, hominibus pro lubitu insidiantur, ita, ut exigua licet quantitate, vitam citissime & certissime adimat, si simplex adhibeatur; sin vero compositum & viribus imminutis (quod potissimum pulvere herbæ Caapebæ & Nhambi fieri solet) longo post tempore, ne nefanda scelera in publicum prodeant, misere & lenta tabe interimat. Vid. Pison. Hist. Nat. & Med. Brasil. Lib. V. p. 305. Edit. II. & Edit. I. Lib. 3. de Venen. p. 48.

Nunc *radicem Caapebæ* in medium producimus, *Raiz de nossa Senhora*, seu radicem Dominæ, sive sanctissimæ Deiparæ Virginis Mariæ dictam. Vbi tamen ante omnia monendum, *Erva de nossa Senhora*, & *Erva de Santa Maria*, licet unum idemque significent, differre tamen nimium, cum nomine *Erva de Santa Maria*, serpentaria major, sive dracunculus major polyphyllos designetur. Efficaciam radicis de nossa Senhora optime ex Pisone discimus, qui scribit: *Radix nossa Senhora sive primo natæ frondes & sarmenta morsibus serpentum medentur, si semel atque iterum eorum succus recenter expressus indiscreta quantitate propinetur, atque simul extus applicetur. Nulla interim subsequente manifesta evacuatione, neque per vomitum, neque per sudorem, neque per aliam aliquam viam, quantum assequi potui. Licet autem ab anguium aliorumque reptilium & insectorum venenatorum ictibus & morsibus tantum curandis videatur bene audire hujus convolvuli & radicis succus, qui amaro sapore caloris prædominium præ se fert, quoad manifestas qualitates; venenis tamen frigidis contrariari comperi.* Edit. 2. p. 312.

In specie Cl. Piso *radicem Caapebæ* commendat in *morsu serpentis Ibicacoa* admodum venenoso, & pessima symptomata inferen-

ferente, haud secus quam Cucurucu, quippe sanguis quantocius a morsu, ex auribus, naribus & oculis profluit, & nisi statim subventum fuerit, moritur vulneratus. Quod si virus nondum ad cor penetraverit, carne ipsius anguis cocta cum radice Jurapeba, Jubarandi, Malva Isca, Caapeba, Capybuba, additis summitatibus Nhambi, ex vino interne exhibitis restituantur. Addatur externum remedium ex capite ipsius feræ contuso, & cum Erva de Cobras aliisque præparatum.

Eandem quoque efficaciam in *morsu Anguium Tareyboja & Cacaboya* de se promit, teste eod. Pisone l. c. qui & hoc addit: *In succo Mandihoca, Manipuera* dicto, (qui si crudus assumatur, adeo venenosus est, ut statim enecet, coctus vero nutritivus evadit) miram sanandi vim aliis radicibus & herbis junctam Caapebam exhibere, quod & de fructus *Ananas* succo largiter & crebrius hausto expectandum, *de quo deliciosissimo fructu, gustus suavitate omnibus supereminente, inque domestico horto Cl. Volkameri, mellitissimi Amicorum, læte crescente & luxuriante, ejusque speciebus, anatome, viribus & efficacia plura in peculiari schediasmate dedimus.*

Dubius hæreo, an non *Raiz de Juan Lopez Pigneira* (forte Parreira) sit una eademque, ac *Raiz de nossa Senhora*, cujus Plinius Tuscus *Excell. Fr. Redi in Experim. circa res naturales ex India allatas meminit*, seq. verbis : *Radix est coloris citrini & gustu amara, hanc super lapide aqua tritam, & unius dimidiæ drachmæ pondere assumptam, nec non morsibus vel puncturis animalium venenosorum applicatam, certo a venenis & febribus liberare volunt.* Annon huc pariter pertineat a Cl. Grimmio Dec. II. Ann. I. Observ. 175. p. 411. descripta Rusa Ray nigra, B. L. dijudicandum relinquo. Sic autem de illa: Nigra hæc radix liquiritiam fere æmulatur, nisi quod intus calcem quandam præsentet, cum sapore amariusculo ex dulci præmisso; magno in morsibus & ictibus venenatorum animalium medendis habetur in pretio, etiam in calidis frigidisque febribus.

OBSERVATIONES CIRCA PARREIRAE USUM MEDICUM.

REstat adhuc, ut felices, quos fidissima rerum magistra experientia in Praxi clinica circa Parreiræ bravæ usum, suppeditavit successus, memorem, inque medium producam. Tantas equidem, ut ingenue fatear, quantas Dn. Helvetius in hanc radicem contulit laudes, & vim illam in omnibus renum & vesicæ calculi incommodis tollendis, sic dictam specificam, cort. Chin. Chin. in febribus, & aluminis in hæmoptysi æmulam, indistincte deprehendere non potui, cum sæpissime spes in ea posita, ceu ab optimis remediis sæpius fieri consuevit, destituerit, & promissa Helvetiana deluserit. Huc certe optime collineant, quæ Excell. D. Stahlius, felicissimus ad Praxin medicam Daduchus, de specificis his remediis tradidit; nempe specifica plane ad specialissimas affectuum & singulares circumstantias dirigenda & applicanda esse. Infringitur quippe sæpe specificorum remediorum vis & efficacia, cum morbo jam altius exardescente exhibentur, cui tempestiva exhibitione præoccupando satisfacere potuissent. E contrario quando morbi impetus jam maximam partem deferbuit, ibi præstat frequentissime specifici hujus remedii tempestivus usus utilitatem maximam, ut affectus non solum tanto citius finiatur, sed etiam tanto certius, plenius atque solidius in universum tollatur.

His præsuppositis, aliquoties egregiam Parreira brava, aliis irritis, tulit opem, in causa nempe & casu appropriato. Exhibui autem sæpius solam in pulverem redactam ad drachmam semis, imo ad drachmæ quoque pondus, idque repetitis vicibus, ne quis erroris παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον, sive fallaciæ non causæ ut causæ, uti in Scholis loqui amant, reum me declarare queat.

De ejus tandem efficacia convictus, aliis diureticis, aperientibus & abstergentibus immixtam, eo propinavi successu exoptato,

optato, quem ex plurimis obſervationibus aliquot, ne multitudo Lectori tædium pariat, ſelectiores loquantur.

OBSERVATIO I.

PVerpera 32. annorum bilioſa, aliquot liberorum mater, ultimis fere puerperii, ſic ſatis feliciter hucusque peracti, diebus æſtu obruitur vix tolerando, ſitis ingruit intenſiſſima, vomitus accedunt ingeſtorum omnium, alimentorum, potulentorum, medicamentorum. Vocatus, ægram vix ac ne vix quidem ſibi conſtantem reperio. Scintillant febrili calore truces oculi, ſicca & exſucca lingua, fauces aridiſſimæ, ex imo hauſta ſuſpiria, dicam *Sophoclis in Trachiniis* v. 783. verbis:

Καὶ διώδυνος
Σπαραγμὸς ἀυτοῦ πνευμόνων ἀνθήψατο.

Ac perdolens
Ejus prehendit cruciatus pulmones.

Flatuum incarceratorum murmura & borborygmi huic ſeſe malo aſſociant, dumque in renum irruunt regionem moleſtiſſimi hoſpites, cumulando ſymptomata ægræ ſalutem dubiam reddunt, & quartum renum morbum producunt, de quo divus Cous noſter L. de Aff. int. t. xviii. Cum alvus quoque aliquot jam diebus officio non reſponderit, omnibus ſepoſitis clyſma injiciendum ſuadeo, dum vomituriens ſtomachus reliqua recuſaret remedia. Clyſmate injecto, mox omnia in abdomine pacatiora, ςρόφοι καὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν πόνοι evaneſcunt, &

Sedatur torti tempeſtas turbida ventris,
Poſtico iratus murmure flatus abit.

Succedit fæcum mephitim olentium copia, muci viſcidi vitrea quaſi congeries: ceſſat mox æſtus, & exhibitis remediis debitis, ſiti oriſque & faucium ſiccitati obviam itur. Placido hinc

 immer-

immersa somno post bihorium expergefacta & sibi quasi reddita, de doloribus in lumbis adhuc nidulantibus lancinantibusque conqueritur, & sic triste illud symptomatum choragium in calculum desinit. Vsum continuatum decocti Nephritici a Zwölfero correcti suadeo, imo urgeo, & pulverem meum contra calculum adjungo, urina calculi præsaga. Ingruit magis magisque dolor, recrudescit malum, nec decocto, nec pulveri, nec inunctionibus, nec clysmati rursus injecto cedens. Irritis igitur omnibus, radix Parreira brava prima vice mercur. cinnab. juncta & sociata, dolores mitigat, tertia vice sola sumpta plane aufert, excreto post aliquot dies, cum sanguinis grumis, calculo ovum fere columbinum adæquante, sine doloris notabili sensu, quod ob meatus brevitatem, humidique inibi copiam, dum latiora & expeditiora sunt organa, in fœminis potius quam viris quandoque fieri solet.

OBSERVATIO II.

JVvenis vigesimo ætatis anno conqueritur jam per aliquot menses de obtusiori & gravativo sensu doloris, lumbis in regione renum incubantis, nullo tamen tumore foris conspicuo; quem corporis motus concitatiores & violentiores nimium exacerbant: fit successu temporis dolor acutior, una eademque sede defixus, per nervorum consensum testem quoque in doloris consortium rapiens, adeoque retrahens, ut in scroto vix apparuerit; dorsi quoque difficillima inflexio. Vrina longo tempore prodierat limpida, tenuis, inque exigua quantitate, dolore vero ingravescente exibat copiosa satis, arenulis cruoreque immixto. Licet hæc satis distincte in renibus latitantem detegerent hostem, addidit tamen pondus conjecturæ, decubitus in ægram partem semper dolorem demulcens, in adversam vero exasperans. Vacuandis e renibus heterogeneis intentus, & diureticis mitioribus, (quibus Parreira nostra semper comes

comes erat,) exhibitis, ſeptimeſtrem tandem, magnum & moleſtum hoſpitem, hoſpitio ſuo abſcondito extruſit medicamentorum efficacia, inque veſicam deturbavit. Hic exitum quærens, collum veſicæ occludit, & urinæ liberum intercipit tranſitum. Omnibus viribus eo contendi, ut quantocius ex hoc quoque latibulo ejiceretur hoſtis, emollientibus, pinguibus, viasque lubricantibus porrectis, blandioribus lithontripticis pariter immixtis; ſed ſine levamine & evidenti emolumento, cum urinæ vix tantum excreverit, quantum cochlear capere poteſt. Tandem infuſo Acmellæ exhibito, largior quidem profluere cœpit, mox calculo, in aquæductu foras a collo veſicæ protenſo, urethram vocant, pertinaciter hærente. Tandem infuſum Parreiræ bravæ rumpit clauſtra,

- - - - molemque liquore reſolvit
Caucaſeam, impulſu diſſilit illa ſuo;
Obſtructumque diu prono ruit impete flumen,
Et ſecum adverſæ fragmina rupis agit.

OBSERVATIO III.

Cuidam renum quoque calculo laboranti, & tot jam remediis incaſſum aſſumptis, omnia lithontriptica renuenti & faſtidienti; radicis Parreiræ bravæ præconia canto; cumque novarum rerum mens humana ſemper ſit cupidiſſima, me tandem accedit, hocce pharmacum enixe efflagitans. Sumſit absque evidenti levamine aliquot doſes, tandem ruptis ex tenaci pituita & viſcido lentore repagulis urinæ ſtagnantis, arenularum ſtupenda prodit caterva, ſuperſtite in urethra remora titillante, quæ tandem cum impetu profluit, & vermes ſex exhibuit, millepedibus non diſſimiles, ſi magnitudinem exceperis; alii dein his ſuccedunt, materiæ, viſcidæ, pultaceæ, ceu genitrici vel nido innatantes, tandem & doloris in renum regione & titillationis ſenſus in urethra ceſſavit; ægroto vires hujus remedii

Ameri-

Americani ad cœlum usque extollente. Subiit animum medicorum regula, Anthelminticis semper dulcia esse admiscenda, ut illorum blanditiis inescati vermiculi promtius hauriant internecionem ipsis struens pharmacum. Jam cum Parreira brava sit dulcamara, dubium non amplius est, recte illam & in vermibus pellendis exhiberi. Vere itaque Manilius cecinit:

Per varios casus artem experientia fecit,
Exemplo monstrante viam.

OBSERVATIO IV.

VIr juvenis biliosus & arthritidi vagæ sæpius obnoxius, circa pubis regionem ponderis incusat sensum, hostis inibi latentis feralem prodromum. Vrinam fundit lacteam & turbidam, sedimento mucoso, viscido, tenaci gravidam, ut vix illam excernere posset, &, quod signum plane indubium hostis in insidiis se occultantis, urina facilius redditur corpore supinato, quam erecto. Sociat se his malis Priapismus ipsi molestissimus, symptoma calculosis familiare, quippe affectus libidinosi lumbis renibusque passim in scriptura sacra adscribuntur. Fecisse id ideo Spiritum Sanctum vir doctissimus in Physiologia opinatur, quia calescentibus lumbis calescunt renes; renibus calefactis, affluit major sanguinis copia cum ad ipsos, tum ad partes genitales, unde his turgentibus prurientibusque subnascuntur cogitationes, atque stimuli venerei. Succedit pertinax alvi obstructio. In ædibus meis consilium petenti, calculum vesicæ symptomatum omnium causam esse dictito, & auxiliares spondeo manus, utinam Θεῶν χεῖρας. Enemati aliquoties injecto, succedunt scybala, urina quoque citius & absque molestia profluente. Sumit singulis diebus Thee specificum ex spec. decoct. Nephrit. Forest. a Zwölfer. correct. Rad. Parreiræ bravæ Herb. Acmell. sem. Nymph. &c. syrupo balsamico Conerdingii edulcoratum, cui infuso instillat semper

ſemper aliquot eſſentiæ Parreiræ bravæ Nitr. caſtoriſat. guttulas. Excrevit hinc arenularum copiam, calculi comminuti fruſtulis immixtis, tandem quoque hæc medicamina

Lapidem durum ſilicisque obſtacula rumpunt,
Vix penetret tales Hannibal ipſe vias.

Convaluit ſic æger, ſumens ſingulis hebdomadibus aliquoties & Eſſentiam & Infuſum. Noſtras de calculo obſervationes firmant ab Excell. Gothofredo aliisque facta experimenta plurima. Et certe remedium hoc eo exoptatius, quo crebrius nunc quam olim, neſcio quo fato, calculi doloribus homines affecti afflictique. Cauſam ſi non veram, poëticam tamen & elegantem, ſuggerit vates:

Deucalion poſt terga mares, ac Pyrrha puellas
Jactavit, durum nos genus inde ſumus.
Nec mirum, ſcateant ſi viſcera noſtra lapillis,
Plurimus & lateat, ventre rigente, ſilex.

OBSERVATIO V.

VIr annorum quinquaginta, qui Baccho & Veneri ſtrenue litaverat, viribus exhauſtis, effœtis ſpiritibus & appetitu plane dejecto, oedematoſis pedibus per aliquot temporis ſpatium jam obnoxius, medicaſtri opem efflagitat, qui applicatione repellentium medicamentorum pedibus medendo id effecit, ut intumuerit

- - - ſuffuſa venter ab unda,
Secernens miſeram proprio de viſcere pellem.

Hoc viſo, exhorruit æger, & dum venienti occurrere morbo cupit, medicaſtrum rurſum accerſit, quæque mala infauſto medendi molimine patraverit, oſtendit. Aureos in ægro reſtituendo ſtimulorum ſeges pollicetur montes, nullumque

plane

plane ſubeſſe periculum ſpondet ; illud Mimnermi ſcomma in Medicos rationales blaterando, & ægro occinendo:

> Οἷα δὴ φιλοῦσιν οἱ ἰατροὶ λέγειν
> τὰ φαῦλα μείζω καὶ τὰ δεῖν' ὑπὲρ φόβον
> πυργοῦντες αὐτοὺς.

Sicut Medici ſolent dicere leves affectus majores & graviores, quam timendum ſit, ut ſe ipſos extollant. Vtinam linguis pendeat crumenimulgum hoc medicaſtrorum genus, in opimam tantum Proſerpinæ meſſem procreatum! Exhibet trifurcifer ſpiritum ſalis ad aquam intercutem ejiciendam, ventriculumque roborandum; ſed ſpes & ægrum & fumivendulum Thraſonem fefellit. Crevit quippe indulgens ſibi dirus hydrops, ventre utris in modum elato, parteque illa, qua virum ſe olim præbuerat, in triplum monſtroſe ſic ſatis inflata, aqua ſub cute ad candelæ lumen quaſi limpida ſuffuſa, accedit anhelatio, ut animam vix trahere, pulmonibusque ſpiritum reciprocare poſſit; ingruit intenſiſſima ſitis,

Dumque ſitim ſedare cupit, ſitis altera creſcit.

Succedunt anxietates circa præcordia, ut ipſi cum Plauti Cappadoce in Caſina exclamandum ſit:

> – – – *Pro metu, ubi ſim, neſcio,*
> *Perii, cor lienoſum opinor habeo, jamdudum ſalit.*
> *De labore pectus tundit.* – – –
> *Radices cordis pereunt, hiræ omnes dolent.*

His anguſtiis exagitatus, per totum corpus ſudore diffluens, adeo debilitatur, ut prope anima linqui videretur. In deſperato hoc rerum ſtatu, & in orci faucibus ſic conſtituto ægro, (hæc enim peſſima apud noſtrates invaluit conſuetudo) de accerſendo legitimo naturæ miniſtro lectulo ægri adſtantes ineunt conſilium, & quoniam nemini obtrudi poterat, tandem ad me

itur.

itur. Vocatus omnium, quæ jam gesta fuerant, ignarus compareo, & tristissima rerum facie probe perspecta, pessima auguror, illud Senecæ recitando: Facilius esse excludere perniciosa, quam regere, & non admittere, quam admissa moderari; nam cum se in possessione posuerunt, potentiora rectore fiunt, nec recidi se minuive patiuntur. Aegri precibus tandem victus, opem & operam promitto, modo se obsequentem præberet, de ejus enim intemperantia fama increbuerat. Vt brevibus me expediam, optimi senis consilio fretus: οὐρητικοῖσι καθαίρειν, λεπτῦναι καὶ ἀναπλῦναι; urinam cientibus purgare, attenuare & mollire oportet. Horum nihil omissum, hinc paucos intra dies exhibitis illis, quæ quotidiano usu & jugi experientia salutaria fore judicaram, primo mentula, successu temporis abdomen quoque detumescere cœpit, spirandi difficultate sive suspirio adhuc superstite; cui malo vinum, scylla marina, millepedibus & vincetoxici radice imprægnatum, in solatium cessit. Sitis sola supererat, non tam ex morbi pertinacia, quam ægri mala libidine dicam an consuetudine? originem trahens. Hucusque illum multa invitum & facere & pati coëgeram, dum vero sedandæ siti, me ad ravim usque reclamante & dissuadente, largius indulget, rursus

Lympha interius vitio glîscente turgescit.

Verissima sic deprehendi Celsi nostri, Ciceronis medici, verba: *Facilius hydrops in servis, quam in liberis tollitur, quia cum desideret famem, sitim, mille alia tædia, longamque patientiam, promtius his succurritur, qui facile coguntur, quam quibus inutilis libertas est.* Tam male in hunc ægrum collati officii pertæsus, auxiliares ulterius manus denegassem, ni lacrymas inter & suspiria datis promissis de meliori quam adhuc obsequio, & consanguineorum precibus, coactus & victus fuissem. Ne igitur in conclamatum inofficiosus viderer, iterum operi me accingo, nec tam feliciter, quam antea res cessit, incassum plu-

ribus

ribus exhibitis, virium defectu medicamentorum exhibitorum vim eludente. Depoſuit alvus quidem muci viſcidiſſimi ſpermatis ranarum non abſimilis copiam, ſed absque evidenti levamine, urina vix ac ne vix quidem prodeunte. Fruſtratus igitur medicamentorum alias probatiſſimorum efficacia, alia agitavi conſilia, Eſſentiam Parreiræ bravæ cum ſpiritu Tartari Volatili paratam aliquoties exhibens,

Hæc tulit præſentem numinis inſtar opem,

ejusque continuato uſu obtinui tandem, ut intra diei naturalis ſpatium, ultra ſex ſeri limpidiſſimi profluxerint menſuræ. Hinc moles aqualiculi imminui quotidie cœpit; ne autem identidem tumor rediret, ventremque nova colluvies rurſus ampliaret, juſſi, ut Eſſentiam Parreiræ bravæ repeteret, cui adjunxi Eſſentiam Abſynthii compoſitam, Zwölferi extracto Trochiſcorum Alhandali, & *Elaterii ex conſilio Excell. Liſteri* impraegnatam; quorum medicamentorum frequentiori uſu,& aſſumpta aliquoties radice *Parreiræ in ſubſtantia ad drachmam ſemis*, promota ſeri per urinam & alvum excretione, brevi ex voto negotium confectum, mortique jam a pluribus adjudicatus æger, ereptus eſt. Confirmat hanc obſervationem effatum Clar. Piſonis Libr. 2. de Medicin. Braſilienſ. c. 9. de Hydrope p. m. 26. Edit. I. *Non raro contigit, ut ſola radice diuretica Caapeba, ex vino vel aqua Paraybenſi ſubinde ægro propinata, latex intercus eductus fuerit.* Sic Medici ſæpius, *Martiali* teſte:

- - - mitibus herbis
Parcarum exorant penſa, brevesque colos.

OBSERVATIO VI.

VIrgo ætatis anno decimo ſeptimo ardore ingenti corripitur poſtice in eo, quod ab extremis coſtis ad coxendicem

dicem extenditur ſpatio, dolore ad primam lumborum vertebram accedente gravativo, menſibus ſimul ceſſantibus. Aegræ mater fatidicam accerſens anum, triveneficam, hoc reſponſi fert, menſium interceptionem, mali eſſe fomitem; hinc emenagogis fortioribus, in quarum claſſe quoque Oleum Sabinæ deſtillatum erat, exhibitis, malum in tantum auctum, ut ardor & dolor gravativus indies creverit, accedente ſæpius horrore febrique ſub noctem redeunte. Malo ſic indies ingraveſcente, reſpuunt triſcurria ulteriora maleferiatæ medicaſtræ mœſtiſſimi parentes, ſaniora expetentes conſilia. Vocatus, Phlegmonem renum ſubeſſe & hecticæ febri proximam judicavi virginem: hinc calidiſſima illa medicamina emenagoga devovens, febrili calori expugnando intentus, id effeci, ut febris quidem remitteret, ſuperſtite tamen ardore & dolore in lumbis gravativo, licet abſque inſigni moleſtia. Averruncandis his quoque malis aptiſſimum credidi remedium *infuſum Parreiræ bravæ*, Balſamoſaccharo Copaybæ imprægnatum. Nec ſpem felix deſtituit ſucceſſus, cum continuato infuſi hujus uſu & ardor & gravativus dolor fuerit extinctus.

OBSERVATIO VII.

NObilis Fœmina ætatis & conſtitutionis vegetæ, menſibus vix ac ne vix quidem fluentibus, poſt longiorem nauſeam, & ab omnibus aſſumptis excitatam cardialgiam, ob humores craſſos, viſcidos, ſpiculis ſalinis acribus imprægnatos, in orificio ventriculi hærentes, fibrillasque nerveas vellicantes, incidit tandem in Leucophlegmatiam. Roſeus genarum color in pallidum vergit, livent labia, turgidula cutis ubique a pituita albeſcit, & ut *Plauti* verbis loquar in Menæchm.

- - - viridis exoritur color
Ex temporibus atque fronte, oculi herbei.

His malis ſe aliud aſſociat malum : renales enim glandulæ, harumque canaliculi, a coagulo quodam viſcido tenacique obſtruuntur, hinc ſecundum Hippocratem οὖρον μόλις προέρχεται ὑπὸ φλεγμασίης καὶ παχύτητος τοῦ οὔρου, *Vrina vix procedit ob ardorem aut craſſitiem ſeri ;* ſine tumore tamen in pubis regione, ſine dolore tenſivo, quæ omnia Iſchuriam veſicalem comitari ſolent ; hinc de renali certior, quam gravativus in lumbis dolor magis magisque prodidit, anticachecticis & blandioribus emenagogis & diureticis, quæ quotidianus uſus, magiſter rerum, his in morbis ſuppeditare ſolet, malo obviam itur. Nempe ex *Senecæ* conſilio: *Medicus primo in morbis tentat non multum ex quotidiana conſuetudine deflectere ; ſi modus & ordo non proficit & fruſtra molliora ceſſerunt, dum dura videtur curatio nulla, cujus ſalutaris effectus.* Vſitatis igitur medicaminibus irrito conatu exhibitis, malo indies accreſcente, peſſimaque minitante, fortiora Lithontriptica ægræ exhibentur. Ex aſſumpta Tinctura nephritica Amelungi alias ſæpius levamen ſenſerat, hinc quoque iteratis nunc vicibus porrigitur, ſine ulla tamen lotii ſecretione. Quinto jam die durantis ſuppreſſionis urinæ Tinctura nephritica D. D. Hiarnæ, ſpiritui Acmellæ maritata, movebat quidem, non tamen promovebat ſaburram, usque dum *radix Parreira brava ad drachmæ pondus* porrecta, fundendo materiam viſcidam, glutinoſam, renibus impactam, & per urinarias vias reſeratas eliminando, hoſtem abegit ; quippe

- - - fluminea labitur ille fuga,
Et multos prono ſecum vehit agmina ſuccos,
horrida quæ ſalſis monſtra feruntur aquis,

& ſic præcipuum morbi aufertur. Vt proficientibus his medicamentis inſtarent per aliquot tempus, ſuadeo, cum nihil æque reſurgentem ſanitatem impediat, quam remediorum crebra mutatio. Detumuit cum debito urinæ profluvio, cutis,

tis, ſuppreſſione menſium ſuperſtite, quibus promovendis *Extractum meum Myrrhæ balſamicum, extr. Cort. Winteran.* mixtum, mira præſtitit. Convaluit ſic ex hoc morbo, per aliquot ſeptimanarum ſpatium tempora ſatis commode tranſigens,

Et paulatim roſeum depinxit gratia vultum.

Sed irruit ex inſidiis novus hoſtis, Febris maligna, cum exanthematibus & virium proſtratione ſumma aliisque diris ſymptomatibus. Ab ægra vocatus triſtia ſtatim cano auguria, quippe ex Quintiliani effato: *Gravius ægrotant ii, qui cum levati morbo videntur, in alium de integro inciderunt*; *viribus nempe ex priori morbo nimium exhauſtis*, humoribusque quaſi ex ſpirituum defectu vappeſcentibus. Omnia debellandæ malignitati porriguntur remedia, nullis parcitur ſumptibus, ſed vana conamina, cum Parca non decrevit parcere; eluſit enim vim medicaminum inclementia fati: hæc ſi ingruit, tunc teſte *Euripide in Alceſt.*

- - - οὐδέ τι φάρμακον
Θρῄσσαις ἐν σανίσι, τὰς
Ὀρφεία κατέγραψε
Γῆρυς, οὐδ' ὅσα Φοῖβος
Ἀσκληπιάδαισιν παρέδωκε
Φάρμακα πολυπόνοις
Ἀντιτεμὼν βροτοῖσι.

Quæ Grotius eleganter vertit:

Nil contra medicamina
Proſunt, quæ Rhodopæium
Inſcripſit tabulis ſagax
Facundi manus Orphei.
Nil contra auxilii ferunt
Herbæ, quas docuit ſuum

Phœbi

Phœbi cura Machaonem,
Germanumque Machaonis,
Humanum miſerans genus.

OBSERVATIO VIII.

FOemina illuſtri genere oriunda, triginta annorum, in cachexiam prona fluore albo defatigatur, menſibus per anni dimidium jam ſuppreſſis. Varia a variis, antequam accerſitus fuiſſem, exhibita, vel paululum, vel plane nihil attulere ſolatii. Memor uxoris Boëthi, quam morbo hoc decumbentem laborantemque per blandiora diuretica feliciſſimus noſter reſtituit Pergamenus Libr. de Præcognit. ad Poſthum. c. 8. *Eſſentiam quoque Parreiræ bravæ Tartariſatam & Pilulas ex Extracto Myrrhæ Balſamico noſtro & Extr. Cort. Winterani*, porrigo, quæ medicamenta acrimoniam demulcendo, corrigendo, incidendo, aperiendo, attenuando ſuſtulerunt album fluorem, & menſtruum reſtituerunt, haud diſpari cum Boëthi uxore eventu, impari licet ſoſtro, quippe ob valetudinem uxori redditam Boëthus Galeno quadringentos miſit aureos, ego tot obolos vix obtinui, nec deſideravi etiam; ad auctoritatem enim Medici confert, bona voluntate ad fideliter curandum ferri potius, quam obligari auctoramento ſervitutis. Imo ſatius eſt debendi reos habere Reges, quam avaritiæ de ſe ſuſpicionem præbere. Quin potius quam diffidendo de ſanatorum gratitudine amittat opinionem virtutis, malit fidendo decipi, & opis opumque jacturam facere. *Hinc Patroni Medicorum St. Coſmas & Damianus, ſancti* ἀνάργυροι.

OBSERVATIO IX.

VIr mediæ ætatis, (quæ alias *tutiſſima* dicitur, utpote quæ neque juventæ calore, neque ſenectutis frigore infeſtatur,

tur, secundum Celsum nostrum l. 2. c. 1.) corripitur doloribus supra renes acutissimis, hinc inde vagantibus & per omnem intestinorum circuitum aberrantibus inque pectinem declinantibus. Renum quartum morbum judicavi, a divino Coo nostro descriptum. Associavit se huic malo Stranguria, stillans cum dolore urina, sive ut Vegetius Libr. III. Art. Veterin. cap. XV. exprimit: Vesicæ indignatio, qua mingere quis non potest, crura flectuntur, & venter ad terram demittitur. Accusat æger pepones aliquot immodice assumptos, alimentum φυσῶδες καὶ ἀκατάλληλον στομάχῳ, *flatuosum & inconveniens ventriculo.* Alvus superveniens adstricta cumulavit malum; iteratis tamen clysteribus sollicitata scybala educit, tantumque flatuum clarisonorum per inferius guttur se præcipitantium numerum, ut illud Divi Hipponensium Antistitis de Civit. D. in memoriam revocaverit, scribentis: *Nonnulli ab imo sine pudore, ita numerosos sonitus edunt, ut ex illa etiam parte cantare videantur.*

Alvo sic aperta, successit pariter Vrinæ fluxus, superstite tamen in renibus dolore extrorsum vergente, non amplius vago, sed fixo. Colicam hanc Nephriticam judicans, Parreiram bravam exhibui, tanquam hujus mali specificum, e Clar. Helvetii mente, remedium, & quidem in pulvere, Elaeosaccharo Cort. ☉. mixto, in Infuso Acmellæ sumebat Essent. Parreiræ brave ☿s. Continuato horum medicaminum usu profluit urina vulgo pultacea, sive urinæ pallidæ crassæ cum contento albo viscido tenaci matulæ adhærente excretio. Per alvum cum scybalis & flatibus secessit mucus gelatinosus, tremulus, bile tinctus, borborygmorum si non mater ac materia, certe retinaculum; quibus per octiduum fluentibus, & causa illa morbifica sublata, malum quoque cessavit. Quæ observatio probat, effatum Excell. Gothofredi e tripode quasi pronunciat, cum parreirem bravam in colica nephritica vix fallere fluere

OBSERVATIO X.

Jungam huic flatulento affectui e diario meo clinico flatulentiorem : Quinquaginta annorum fœmina paroxysmis hypochondriaco-hystericis sæpius excruciata, tandem incurrente in sensus tumore abdominis duro, renitente, instarque tympani, cum percutitur, sonum edente affligitur, illoque morbo afficitur, qui a Nicandro in Alexipharm. Ὕδρωψ τυμπανόεις dicitur. Comitantur malum pectoris anxietates ex diaphragmate ejus cavitatem coarctante, succedit tandem tensio cordis lypothymiæ causa. Sicca & exsucca hinc lingua a ductibus salivalibus visciditate obstructis, insomnes ob inquietudinem noctes ; appetitus prostratus & fere nullus, pulsus justo celerior, debilis tamen, calor depascens & pene marasmodes ; crura neque tumida, nedum oedematosa. Vrinæ parcior excretio, & eo ipso, dum emittitur, ob præclusam a viscida materia viam supprimitur ad momentum, mox tamen guttatim redditur. Alvus non nisi sollicitata respondet, absque flatibus tamen, ideoque sine levamine. Φαινόμενα hæc ὕδρωπα ξηρὸν Hippocratis ostendebant, curatu difficillimum affectum, Hecticæ in hac ægra proximum. Vocatus ad hanc male affectam, tristia auguria canens, dimisissem illam Divi Coi nostri dictis obediens, qui vetat desperatis adhibere medicinam. Exhibui tamen, ut flatus intra abdomen incarceratos, illudque elatere suo renitente tympani instar distendentes propellerem abigeremque, carminativa varia, sed temperata, cum volatilia sulphurea plusquam Aeolia rarefaciendi virtute, malum adaugeant potius, quam tollant, suffocationis metum inducendo. Sed per tres septimanas irritus labor, &, ut in proverbio est, ventis loquor ; ægraque succubuisset, ni emollientibus clysteribus, & tandem e tabaci fumo per machinas illas fumiductorias, a Cl. Stissero suppeditatas, immissis, dolores ægræ vix ferendos mitigassem. Nec mirum,

mirum, difficilem hoc malum admittere curam, cum pituita illa, quam vitream quibusdam appellare libuit, ob ramosum particularum contextum & glutinositatem, difficulter eradicari queat, eo magis productæ ex ea vesiculæ, magis utpote condensatæ ac induratæ & quasi membranosam indutæ naturam, medicamentorum operationi resistunt, uti optime monuit Illustris Academiæ nostræ Nat. Curios. Præses, Ephem. Dec. II. Ann. I. observ. 81. Jam vero cum ad pituitam illam vitream albuminique similem averruncandam, specificam vim possideat Parreira in Infuso & Pulvere aliquoties exhibita, perrupta tandem viscidæ glutinositatis porta ruit flatuum inclusa caterva, & pedit deciesque viciesque, ut cum Martiali loquar. Succedit his, non sine manifesto frigoris sensu, congeries materiei muculentæ, conglutinatæ, viscidissimæ, tenaciter cohærentis, spermati ranarum similis, mephitim exhalantis. His eliminatis e corpore, redeunt halcyonia, ægraque restituta dictum confirmavit; Aegrotæ dum anima, spes est.

OBSERVATIO XI.

IN Asthmate, (ubi tenerrima pulmonum vesiculosaque substantia partim quoad fistulas tracheales, partim quoad vesiculas aëre replendas, ab humore tenaci viscido glutinoso angustatur, pabulumque hinc nitro aëreum excluditur, & ut Poëta canit:

- - Corda occlusis pulmonibus occupat humor,
Aëriosque aditus vis inimica tenet;)

Parreira nostra, dum coagulum illud tenax, vesiculas pulmonales fistulasque tracheales infarciens, resolvit, incidit, expectorationem promovet hocque ipso liberiorem aëri ad pulmo-

mones aditum parat, exoptatiſſimi certe ant-aſthmatici remedii vices ſupplet; tunc enim

Vitali zephyro mulcentur pectoris æſtus,
Miteſcitque tuus, torrida Zona, calor.

Singulares has in ſpirandi difficultate virtutes radicis noſtræ per literas humaniſſimas mihi prædicavit Illuſtr. Argentoratenſium Archiater Dn. D. Henninger, id quod ſequenti Cl. Gothofredi pariter firmabimus obſervatione.

Senex LXXII. annorum ſumme debilis & ſuffocationi ob pituitam tenaciter pulmonibus inhærentem proximus, cum duo Infuſi Parreiræ bravæ plena vaſcula poſt horæ dimidium ſucceſſive exhauſiſſet, tantam hinc muci albuminoſi pituitæque viſcidiſſimæ copiam vomiturienti ſimilis rejecit, a paroxyſmo aſthmatico ſic feliciter liberatus.

OBSERVATIO XII.

NEc ab aſthmate ſeparabimus, quam Vir Clariſſimus de morbo arquato Celſi junxit obſervationem. Fœmina violentis colicæ & acutiſſimis ſub hepatis regione doloribus excruciata, totius corporis icteritia obruitur, ut & lintea urinæ craſſiori injecta croceo colore tincta fuerint. Clyſterum ope educta pauca & albicantia excrementa. Poſt Venæſectiones in brachio & pede inſtitutas, Cl. Gothofredus ægræ imperat, ut tria infuſi Parreiræ bravæ plena vaſcula, ſucceſſive intra dimidiæ horulæ ſpatium ſumat. Brevi poſt tertium vaſculum aſſumtum dolor remittit, alvus ſolvitur & materiem intenſe flavam fundit. Vrina copioſe minusque turbide fluit. Continuato per ſingulas quatuor horas Parreiræ bravæ doſeos uſu, luteus corporis habitus penitus evaneſcit, & ſpatio viginti quatuor horarum in integrum ægra reſtituitur. Ali-

quo-

quoties abhinc colicis insultibus afflicta, hoc iterum quærens remedium, pristinum solamen iterum obtinet.

OBSERVATIO XIII.

IN eliminandis vermibus quid parreira præstet, sequentia probant. Vir quadraginta annorum negotiorum suorum causa multum terris jactatus & undis, frequentiori urinæ ardore stillicidioque laborans, de rodente circa vesicæ orificium cruciatu conquestus, meam expetens opem, infusum Parreiræ bravæ sæpius assumit. Continuato remedii hujus usu ad ædes meas advolans tres vermiculos ostendit cum urina una vice, non sine maxima urethræ titillatione exclusos. Regerenti mihi, annon in vase, cui lotium immissum, minus bene eloto præextiterint, sancte affirmabat, illos, per viam urinæ excretoriam prodeuntes sensisse & vidisse. Post biduum rediens quippe iterum, ejusdem cum prioribus structuræ offerebat, qui eandem, quam priores selegerant viam, post aliqualem tamen urinæ suppressionem & remoram. Erant autem vermiculi millepedibus multo minores & rotundiores, illis non absimiles, quorum jam mentio facta. Sed eorundem exactiorem inspectionem exhibui in dissertatiuncula περὶ Θηρειδίου Δασύος Plutarchi.

Sic morsus quoque venenatorum animalium huic obediunt radici, imprimis ejus usu

- - serpentes poterunt non esse nocentes,
& non esse nocens Africa terra potest.

Jungit Excell. Gothofredus huic alexiteriæ contra venenata animalia virtuti vires haud contemnendas Parreiræ bravæ in Angina, Dysenteria aliisque affectibus, quibus Febres junctæ, inprimis autem in febribus malignis. Sed cum hæc omnia potius ad Radicem vulgo Rayz de nossa Senhora, & ob spe-

cificam contra serpentes vim Cipo de Cobra vocatam, pertineant, de qua plura cum Deo & die suppeditabimus, hæc de Parreira brava scripsisse licebit.

Interea vero juvabit addidisse fragmentum literarum Dn. Helvetii ad Excellent. Dn. Duyvenvorde, oratorem Præpot. Statuum Belg. quod cum Societat. Reg. communicatum exhibet Bibliotheca Anglica Mens. Novembr. & Decembr. 1715. n. 336. §. 3. p. 126. in eo pleraque, quæ hoc in schediasmate fusius dicta sunt, breviter confirmantur. Verba ipsa hæc sunt.

Mr. Duyvenvorde ayant consulté Mr. Helvetius touchant l' usage du Parreira brava, qui luy avoit eté recommendé; Mr. Helvetius a repondu, qu' il étoit bien aise que Mr. Duyvenvorde se fut adressé a luy. Il dit qu' il a ête un des premiers, qui ont introduit cette Racine en France; & qu' il en a fait plusieurs Experiences, qui luy ont reüssi, & qui l' ont mis en état de connoitre parfaitement ce remede.

Mr. Helvetius remarque, que la Parreira Brava passe pour un remede universel dans le Brasil, & qu' on l' y employe dans toutes sortes des maladies. Il ajoute qu' un Capucin, qui venoit de ce Pais-la, luy dit qui ne sçauroit mieux louër cette racine, qu' en l' assurant, que dans tous leurs Voyages, ils portoient l' Evangile dans une poche, & la parreira brava dans l' autre.

Ensuite Mr. *Helvetius* dit à *Mr. Duyvenvorde*, qu' il sera fort aisé de le convaincre, que le Parreira brava est tres beau pour sa maladie. *Il s' agit*, continua Mr. Helvetius, *de retablir la digestion, afin qu' il ne se forme pas trop de phlegme & de crudites acides dans le premiers voyes, il est aussi necessaire d' empecher la serosité du Sang, de se trop repandre sur les parties. Or comme l' experience nous montre, que le Parreira brava fait beaucoup uriner; il s' ensuit de la que l' acidité corrosive de la masse du Sang se dechargera par les Reins. Ce Remede est bon aussi pour dissoudre les humeurs pitui-*

pituiteuſes & viſqueuſes ; & il guérit les ſuppreſſions d' urines cauſées par les obſtructions des Reins.

On peut conclurre de ce que je viens de dire, que les ſels du Pareira brava, qui ſont aſſez volatils, ſont propres a diſſoudre & a ſeparer le tiſſu trop épais & trop ſerré du ſouphre de la lymphe. Enfin ce remede a une legere amertume qui corrige les acides de l' Eſtomach & les rend plus purs & plus deliez.

Les Chyle ſe trouve par la mieux digeré, plus balſamique, & diſposé a ſe méler avec le Sang, & a luy conſerver ce degré de diviſion & de fluidité, qui luy eſt neceſſaire.

Pour ſe ſervir de cette racine avec ſuccés, il faut la reduire en poudre, en infuſer le poids d' un demy Gros dans une pinte d' eau bouillante, & l' y laiſſer toute la nuit. Le Lendemain au matin faites bouillir cette eau un moment : enſuite verſez-la doucement : prenez en un demi-Setier, auſſi chaude que du Thee, en deux Taſſes avec un peu du ſucre, & mettez dans chaque Taſſe, cinq grains de la dite racine reduite en poudre, qu' il faut remuer avec un cuillere, afin qu' il n' en reſte point au fond. Vous pouvez repeter la meme Doſe environ quatres heures apres diner, mais il ne faut rien manger un heur apres avoir priſe.

Ce Remede ne vous oblige point a changer votre maniere ordinaire. On peut le continuer quelques mois de ſuite à la reſerve de deux ou trois jours de relâche, tous les mois pourvû qu' on prenne quelque legere Medicine de quinze en quinze jour, ou de trois en trois ſemaines, pendant qu' on uſe de ce remede.

Pergit clariſſ. Bibliothecæ editor : Je dois avertir ici mes lecteurs, qu' en traduiſant la verſion *Angloiſe* de la Lettre de Mr. *Helvetius*, j' ay taché des deviner les propres termes, dont il s' eſt ſervi, mais bien loin de me flater d' avoir toujours reüſſi dans mes conjectures, je crain que cette ſeconde Traduction ne ſoit fort au deſſous de l' original.

Præ-

62-256
9 March 1962
Ludwig Rosenthal

Preparation du Parreira Brava de la maniere dont Mr. Duyvenvorde s' en sert.

1113
L8125
1-S12E

Prenez onze grains de cette Racine & mettez le dans un Pot à Thé d' Etain remplie d' eau bouillante. Laissez le pot toute la nuit sur des cendres chaudes, ou sur un fort petit feu; & faites les bouillir au matin doucement jusqu' a ce que vous vous en serviez; Il faut boire cette liqueur comme on boit du Thé & elle ne doit pas exceder la quantité de cinq petites tasses a Thé.

E præli carceribus nondum plane evaserat hoc schediasma, cum Illustris Gothofredus literis me dignaretur gratissimis. Placuit in his Viro excellentissimo, pro Caapeba mea, Butuam Parreiræ bravæ substituere matrem, firmiterque illud asserere; argumento præcipuo usus; Caapebæ radicem sibi visam, a Parreira brava differre. Sed cum Caapebæ variæ sint species, & illa, quam Parreiræ nutricem credimus, & e Pisone Marggravioque descripsimus, nimium quantum distet a Plumerii Caapeba, non mirum, inter se radices discrepare. Cum igitur res adhuc in abstruso sita sit, non ægre feret amicum dissensum Vir eruditissimus, quem summa veneratione prosequor, usque dum ex India certiora obtineamus. Sed de his forte plura in dissertatiuncula nostra de Casina Apalachitarum, illustri Gothofrediano inscribenda nomini.

TANTVM.

